

(Nät)kampen mot mäns sexuella våld och trakasserier mot kvinnor

**- En kvalitativ innehållsanalys av nätkampanjen #metoo
på Twitter**

Av: Carolina Malmqvist och Matilda Ström

Handledare: Sanja Obrenovic Johansson
Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp
Socialt arbete | Höstterminen 2017
Socionomprogrammet

Abstract

The purpose of this essay is to illustrate how the public conversation about the online campaign #metoo was conducted on the social media platform Twitter in the fall of 2017. Using qualitative content analysis as a method, we studied tweets containing #metoo by identifying how support, criticism and other prominent messages were formulated in the online campaign. Our results showed that support and criticism under #metoo were expressed in many different ways. We identified that support was shown to vulnerable women and the campaign itself. We also identified that several individuals supported the fact that certain groups of men has been publicly accused for committing sexual crimes. The criticism of the campaign has partly shown a resistance against feminists and feminism. We have also found criticism against that white men has been accused for sexual crimes, where these writers mean that the actual perpetrators are of different ethnic or cultural backgrounds. Another criticism has also been raised against the campaign where several writers claim that the campaign has received a defected focus. These writers claim that #metoo has become a platform for publicly accusing individuals, instead of concentrating the campaign on sexual violence and harassment as a social problem.

Title: The (online)fight towards men's sexual violence and harassment against women – A qualitative content analysis of the online campaign #metoo on Twitter

Author: Matilda Ström and Carolina Malmqvist

Number of words: 15483

Keywords: Sexual Violence, Sexual Harassment, Online Activism, Twitter, Content Analysis, #metoo

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att belysa hur det offentliga samtalet kring nätkampanjen #metoo förts på den sociala medieplattformen Twitter under hösten 2017. Med hjälp av kvalitativ innehållsanalys som metod har vi studerat inlägg på Twitter innehållande #metoo, där vi identifierat hur stöd, kritik och andra framträdande budskap formulerats i nätkampanjen. Vårt resultat visar att stöd och kritik som framförs under #metoo på Twitter har uttryckts på många olika sätt. Stöd visas bland annat till utsatta kvinnor och kampanjen i sig, men stöd visas även till att särskilda grupper blivit offentligt uthängda som förövare. Kritiken som uttryckts i kampanjen har bland annat visat på ett motstånd mot feminister och feminism. Vi har även funnit kritik mot att vita män pekats ut där dessa skribenter menar att de faktiska förövarna är av annan etnisk eller kulturell bakgrund. En annan kritik som lyfts mot kampanjen är att den haft fel fokus då den kommit att bli ett forum för att offentligt hänga ut anklagade personer, istället för att koncentrera kampanjen till diskussioner om sexuellt våld och trakasserier som socialt problem.

Titel: (Nät)kampen mot mäns sexuella våld och trakasserier mot kvinnor – En kvalitativ innehållsanalys av #metoo på Twitter

Författare: Matilda Ström och Carolina Malmqvist

Antal ord: 15483

Nyckelord: Sexuellt våld, Sexuella trakasserier, Online aktivism, Twitter, Innehållsanalys, #metoo

Förord

Denna kandidatuppsats skrevs under höstterminen 2017 på Södertörns Högskola och utgör ett examensarbete för socionomprogrammet omfattande 15 högskolepoäng. Vi båda har varit fullt ut delaktiga i utförandet av uppsatsen, från idéskapandet till metodutformning, utförandet av den kvalitativa kodningsprocessen och i analysen av resultatet. Således står vi båda fullt ut bakom alla delar av studiens innehåll.

Arbetet med denna uppsats har varit både lärorikt, utmanande och fyllt oss med insikter medan vi tagit del av tusentals inlägg under #metoo på Twitter. Berättelserna om sexuellt våld har berört oss på djupet, men samtidigt har ett hopp om förändring väckts då många vågat tala ut. Tack till er som vågat berätta för att göra skillnad.

Avslutningsvis vill även rikta ett stort tack till Sanja Obrenovic Johansson för ditt stöd och givande handledning.

Tack!

Carolina Malmqvist & Matilda Ström

Stockholm, 2018-01-16

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Begreppsdefinition.....	2
1.1.1 Sexuellt våld.....	2
1.1.2 Sexuella trakasserier.....	2
1.1.3 Twitter.....	3
1.1.4 Hashtag (#).....	3
1.2 Problemformulering	4
1.3 Syfte och frågeställningar	5
2. Tidigare forskning.....	6
2.1 Berättelser som sexuellt våld.....	6
2.2 Online aktivism	7
2.3 Könspolitiska utmaningar och motstånd	9
3. Teoretiska utgångspunkter	12
3.1 Maktbegreppet – Michel Foucault	12
3.2 Härskartekniker – Berit Ås	13
3.2.1 Osynliggörande.....	14
3.2.2 Förlöjligande.....	14
3.2.3 Skuld och skambeläggande.....	15
4. Metod.....	16
4.1 Urval och empiri.....	16
4.2 Kvalitativ innehållsanalys	17
4.3 Uppsatsens begränsningar.....	18
4.4 Tillvägagångssätt.....	18
4.5 Validitet och reliabilitet	19
4.6 Förförståelse	20
4.7 Etiska överväganden.....	20
5. Resultat och analys.....	22
5.1 Kvinnor sluter upp.....	22
5.1.1 Retorikens kraft.....	22
5.1.2 Mannen som ansvarig.....	24
5.2 Skuld, skam och rädsla	25

5.2.1 Den normaliserade rädslan.....	26
5.2.2 Den normaliserade skammen och skulden.....	26
5.2.3 Det indirekta motståndet.....	28
5.3 Mannen i #metoo.....	29
5.3.1 Inte alla män.....	29
5.3.2 Mäns reflektioner.....	31
5.3.3 Män är också utsatta.....	32
5.4 <i>De</i> är förövarna.....	33
5.4.1 Vänsterns mediemän.....	33
5.4.2 Kultur, religion och etnicitet.....	35
5.5 Kritiska röster om #metoo.....	37
5.5.1 Bittra feminister.....	38
5.5.2 Folkdomstolar.....	39
6. Avslutande diskussion	42
6.1 Hur formuleras stöd respektive kritik till #metoo på Twitter?	42
6.2 Vilka andra konkreta respektive underliggande budskap återfinns under #metoo på Twitter?.....	44
6.2.1 Förslag på vidare forskning.....	46
Referenslista.....	48
Bilaga	

1. Inledning

”Den feministiska rörelsen är som havet, kommer i vågor och låter sig inte stoppas” – Dorthe Gjørup (i Dahlerup, 2006:85)

Genusforskaren Drude Dahlerup (2006:85) skriver att de första feministiska rörelserna i västvärlden organiserade sig i slutet av 1800-talet och sedan dess har den feministiska rörelsen haft både upp- och nedgångar som brukar beskrivas som olika feministiska vågor. Den feministiska rörelsen har trots sina upp- och nedgångar existerat med både kontinuitet och föränderlighet (*ibid.*:96). Dahlerup (2006) definierar sociala rörelsevågor i termer av mobilisering, aktiviteter, påverkan och synlighet. Under varje ny våg av den feministiska rörelsen har mobiliseringen hög intensitet, vilket innebär en allmän samhällsdebatt om kvinnors rättigheter och till att många nya organisationer bildas. Om rörelsen lyckas bidrar den till att påverka samhällets värderingar och normer (*ibid.*:95). Under hösten 2017 har en häftig samhällsdebatt formats där tusentals kvinnor gått samman i kampen mot sexuella övergrepp och trakasserier genom den uppmärksammade nätkampanjen *#metoo*. Den globala nätkampanjen *#metoo* startades efter att ett antal amerikanska kvinnliga skådespelare gått samman och offentligt pekat ut en mäktig filmproducent i Hollywood för att ha sexuellt förgripit sig på kvinnorna.

Syftet med *#metoo* är att bryta tystnaden kring mäns sexuella våld och trakasserier mot kvinnor samt för att belysa omfattningen av problemet. Alla kvinnor som på något sätt utsatts för sexuellt våld eller trakasserier uppmanas att skriva *#metoo* (”jag med”) på sociala medier och under hashtagen återfinns vittnesmål från tusentals kvinnor världen över som återger för deras erfarenheter av sexuellt våld och trakasserier. Nätkampanjen har kommit att utvecklas i flera led där bland annat nya nätkampanjer startats med inspiration av *#metoo*. Kampanjen, eller revolutionen som den senare kommit att kallas, fick sitt genombrott i Sverige efter att två kvinnliga medieprofiler gick ut i sociala medier, där den ena kvinnan anklagade en journalist för våldtäkt och den andra kvinnan pekade ut en känd teveprofil för sexuella trakasserier. Omfattningen av hashtagen har inneburit att flera arbetsplatser såsom bland annat mediebolag, teatervärlden och juristbranschen tvingats att se över sin arbetsplatskultur och deras hantering av bland annat sexuella trakasserier på arbetsplatserna.

Den stora spridning och utrymme som #metoo fick under hösten 2017 har lett till en gigantisk debatt gällande mäns sexuella våld och trakasserier mot kvinnor i såväl massmedia, på skolor, arbetsplatser och på sociala medier. #metoo startades som en protest på nätet men kom även att utvecklas till en protest ute i det verkliga livet. I fjorton svenska städer slöt tiotusentals människor samman den 22 oktober 2017 för ett gemensamt upprop mot sexuellt våld och trakasserier. Nätkampanjen syftar till att bryta samhällets normalisering av sexuella trakasserier samt för att belysa vilket omfattande och allvarligt problem det är. Denna uppsats avser att undersöka hur #metoo kom till uttryck och formades på den sociala medieplattformen Twitter under hösten 2017.

1.1 Begreppsdefinitioner

Det som skrivits kring hashtagen #metoo kan innefatta allt som en individ uppfattar som sexuella trakasserier eller sexuellt våld.

1.1.1 Sexuellt våld

Med begreppet *sexuellt våld* syftar vi till olika former av påtvingade sexuella handlingar. I en motion till regeringen om sexualiserat våld beskrivs sexualiserat våld som olika former av fysiskt och psykiskt sexuellt våld som kan inbegripa våldtäkter, misshandel, sexuella övergrepp och trakasserier (Motion 2006/06:Ju341).

1.1.2 Sexuella trakasserier

Med begreppet *sexuella trakasserier* syftar vi till olika former av kränkande sexuella handlingar. Sexuella trakasserier är en del av det sexuella våldet. När vi talar om sexuella trakasserier i denna uppsats menar vi en mildare form av sexuellt våld som enligt Diskrimineringslagen 1:4 definieras på följande sätt: ”*Sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet*” (SFS 2008:567).

1.1.3 Twitter

Twitter är en tjänst på webben där människor kan socialisera sig och skapa sig ett nätverk med andra på sajten genom att starta mikroblogger, det vill säga små bloggar med korta inlägg. Inläggen kallas *tweets* och kan bestå av högst 140 tecken. Ett inlägg kan handla om vad personen gör eller åsikter som personen vill förmedla, och webbtjänsten kan användas av både privatpersoner och offentliga personer, organisationer, företag och myndigheter. Twitter startades 2006 i USA och har fått uppmärksamhet över hela världen, mycket på grund av dess roll som snabb nyhetsförmedlare vid olyckshändelser och andra dramatiska händelser (NE, 2017).

Vanligtvis prenumererar användare på andras mikroblogger, vilket betyder att användaren får inlägg av de användare som hen följer, publicerade på sin egen profilsida. En användare som följer någon annans mikroblogg kallas följare (follower) (NE, 2017). *Twitter search* är en del av Twitters nätverk och visar alla offentligt publicerade inlägg. Twitter search är gratis att använda och kräver inte att personer som vill ta del av innehållet på Twitter ska ha ett användarkonto. Således har alla möjlighet att studera de offentligt publicerade inläggen, utan att behöva ha ett användarkonto.

1.1.4 Hashtag (#)

Begreppet hashtag används i digitala sammanhang och består av staketsymbolen ”#” och valfri efterföljande text. Hashtags används i syfte att identifiera meddelanden som publiceras på sociala medier under ett särskilt ämne (Oxford Dictionaries, 2016). För att tydliggöra vad en hashtag är för något kommer vi redogöra för ett exempel på hur användandet av hashtags kan se ut relaterat till vårt uppsatsämne. Om exempelvis användarkontot ”X” publicerar ett offentligt inlägg på Twitter där hen återger för hur hen utsatts för sexistiska kommentarer på sitt arbete och avslutar inlägget med ”#metoo”, kan då alla som använder Twitters sökfunktion och söker på #metoo se X:s inlägg samt alla andra personer som offentligt publicerat inlägg innehållande ”#metoo”. Som tidigare nämnt är användandet av hashtags ett sätt att kategorisera sina inlägg under särskilda ämnen, men inget säger att du faktiskt behöver skriva något relaterat till det ämne du väljer att skriva under.

1.2 Problemformulering

Att använda just Twitter som forskningsfält är intressant av flera anledningar. Twitter är ett globalt fenomen som används av ett stort antal personer världen över. Eftersom plattformen är gratis att använda innebär det att personer från alla olika samhällsskick har möjlighet att delta i nätverket eller följa det utan att själv interagera i det. Den årliga undersökningen om svenskarnas internetvanor visar att användningen av Twitter har ökat under 2017 och var fjärde internetanvändare (25%) använder sig ibland av det sociala mediet Twitter (IIS, 2017:52). Som siffrorna visar har sociala medier fått en stor plats i våra liv och eftersom vi idag har tillgång till det vart och när vi vill, är det oundvikligt att inte påverkas av dess innehåll på ett eller annat sätt. Demirhan och Çakır-Demirhan (2014:308) diskuterar i forskningsartikeln *Gender and politics: Patriarchal discourse on social media* med koppling till van Dijk (2001) att Twitter fungerar som en plattform för spridning av människors åsikter. De redogör för att Twitter bidrar till att påverka vår verklighetsuppfattning genom att samhällsdiskurser skapas som i sin tur producerar och reproducerar maktförhållanden (*ibid.*).

Sexuellt våld och trakasserier är ett allvarligt problem i samhället som påverkar personer från alla samhällsskikt. Kvinnor utsätts för sexuellt våld och trakasserier i högre grad än män och siffror från Brottsförebyggande rådet visar att utsattheten för sexualbrott i Sverige har ökat de tre senaste åren där gruppen kvinnor i åldern 16-24 år är den mest utsatta (BRÅ, 2016:48). Rättsväsendet har en självklar roll i arbetet med sexuellt våld och trakasserier, men vi vill med detta arbete även belysa området inom det sociala arbetets perspektiv. Den här typen av sociala problem är något som socialarbetaren kan komma att möta både i sin egen arbetsmiljö, men framförallt också i arbetet med brukare och det är därmed av yttersta vikt att lyfta ämnet för att kunna öka kunskapen inom den sociala faktorn. Att analysera hur det offentliga samtalet kring sexuellt våld och trakasserier förs är avgörande för att få en bild av hur verklighetsuppfattningen kring detta konstrueras, således kan vi också bidra med tankar och idéer till hur det sociala arbetet ska fortsätta att utvecklas.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att studera hur #metoo kom till uttryck på sociala medier under perioden 16 oktober till 14 november 2017. Mer specifikt syftar uppsatsen till att genom kvalitativ innehållsanalys studera olika förhållningssätt till nätkampanjen samt hur olika tankar och åsikter formuleras kring #metoo på Twitter. De frågeställningar vi kommer arbeta utifrån är:

- Hur formuleras stöd respektive kritik till #metoo på Twitter?
- Vilka andra konkreta respektive underliggande budskap återfinns under #metoo på Twitter?

2. Tidigare forskning

Under denna rubrik tar vi upp tidigare forskning som undersöker könspolitiska utmaningar i samhället, online aktivism och dess inflytande samt berättelser om sexuellt våld och den problematik som berättandet medföljer. Forskningsartiklarna fann vi genom att utveckla studiens nyckelord i en sökning på SöderScholars databas. Doktorsavhandlingen hittade vi genom att läsa igenom referenslistor i andra forskningspublikationer relaterade till vårt uppsatsämne.

2.1 Berättelser om sexuellt våld

I forskningsartikeln *Berättelser om sexuellt våld i feministisk forskning* som publicerades år 2011 i *Tidskrift för genusvetenskap*, granskar Monika Edgren hur berättelser om sexuellt våld framställs ur ett feministiskt perspektiv.

En forskare som Edgren utvecklar resonemang ifrån är professorn Carine Mardorossian som arbetar med postkoloniala feministiska perspektiv. Edgren redogör för Mardorossian som visar på den komplexitet som återfinns inom offerpositionerandet. Att som offer tala ut och berätta om sina erfarenheter av sexuellt våld kan bidra till att det sexuella våldet normaliseras. Detta då berättelser om sexuella övergrepp riskerar att bidra till en erotisering av våldet samt till en feminisering av kvinnan (*ibid.*:121). Å andra sidan bidrar en tystnad kring sexuella övergrepp till att patriarkala strukturer upprätthålls och reproduceras.

Edgren menar att vid exempelvis våldtäkt krävs det, för att erhålla rätten som offer på individnivå, att rättsdiskurserna erkänner offrets rätt till upprättelse (*ibid.*:117). För att tilldelas denna offerstatus krävs det också att det tydligt ska framgå att samtycke kring sex inte ägt rum (*ibid.*). Detta beskriver Edgren som problematiskt då passivitet och tystnad från offrets sida kan misstolkas som samtycke och återger för Mardorossian (2002) som menar att tystnad kan vara en form av handlande (*ibid.*).

I artikeln lyfter Edgren feministiska forskares perspektiv på berättande om sexuellt våld och fäster stor vikt vid de feministiska diskursernas betydelse. Edgren (2011:116) återger exempelvis för Ruff-O'Herne som i tre års tid var sexslav och hur hon 50 år senare för första gången bröt tystnaden kring händelserna tack vare feministiska diskurser om sexuellt våld.

Att berättande av sexuellt våld sker är beroende av vilken tid och plats det sker i, samt vilka de rådande normerna är i samhället (*ibid.*:130-131). Edgren (2011:122) återger för Amy Chasteen (2001) som menar att personer som är en del av ett sammanhang med tillgång till feministiska tolkningsperspektiv ser oftare sexuellt våld som något otillåtet än andra.

Ett annat framträdande tema Edgren funnit bland berättelser om sexuellt våld är diskursen om Vi och De, där demonisering av De andra är central (*ibid.*:128). Demonisering av förövare/De andra i förhållande till kvinnors sexuella utsatthet har producerats av medier i hundratals år, men har snarare fyllt en funktion av att passivisera kvinnor genom rädsla samt representerats som en kränkning av män (*ibid.*). Edgren menar vidare att det inte har varit förrän i slutet av 1900-talet som kvinnors egna detaljer kring övergrepp har använts av media och hur det i samband med detta har väckts en debatt kring förövare som offer, formade av patriarkala strukturer och strukturella positioner (*ibid.*:129).

Hur det sexuella våldet skildras är beroende av den samhälleliga synen på kön men även på det som Edgren beskriver som rummets diskursiva gränsdragningar (*ibid.*). Studien beskriver hur medier i framförallt väst har demoniserat svarta förövare och förövare från medelhavet och mellanöstern samt erotiserat övergrepp på kvinnor (*ibid.*). Representationerna syftar till att upprätthålla sociala relationer och strukturer genom att exempelvis beskriva De andra som förmoderna och formade av ett gemensamt kulturellt arv, medan *vi*:et, de västerländska männen, får ett individualiserat beteende och som förövare snarare avviker från den västerländska maskuliniteten än formas av den (*ibid.*:130).

Med hjälp av Edgrens studie som dels behandlar den problematik som återfinns vid offers berättande av sexuellt våld, tystnad och passivitet samt skapandet av Vi och De i berättelser om sexuellt våld, blir det intressant för oss att undersöka hur #metoo-kampanjen framställs i relation till dessa utgångspunkter.

2.2 Online aktivism

Rosemary Clark forskar kring feministiska sociala rörelser och granskar i artikeln "*Hope in a hashtag*": *the discursive activism of #WhyIStayed*, hur och varför en feministisk hashtag utvecklats till en mycket synlig protest. #WhyIStayed är en hashtag som uppkom efter att skvallertidningen TMZ publicerade en övervakningsfilm från februari 2014 där en känd

amerikansk fotbollsspelare misshandlade sin fästmö så grovt att hon blev medvetlös (Clark, 2016:794). Trots misshandeln stannar fästmön kvar med fotbollsspelaren och gifter sig med honom vilket leder till en massmedial victim blaming där fokus hamnar på den misshandlade kvinnan och hennes val att stanna. Som kritik mot detta och för att bryta den victim blaming som pågick startas #WhyIStayed där överlevare från våld i nära relationer återger för varför de stannat i sina tidigare relationer. För att ta reda på varför vissa hashtags leder till kollektiva åtgärder, medan andra inte gör det, bygger Clark studien på teorier kring socialt drama (*ibid.*:792). I artikeln visar hon på dramaturgens betydelse för att en social rörelse ska väcka intresse hos individer och få genomslag i samhället.

Clark (2016:792) beskriver det sociala dramat och återger för Turner (1982) som menar att alla interaktioner har effektfulla och dramaturgiska egenskaper. Hon skriver även om protestbildning i relation till socialt drama där hon återger för McFarland (2004) som menar att motståndshandlingar bland annat består av ett ifrågasättande av nuvarande sociala ordningar, detta på liknande sätt som hashtag-feminism syftar till att utmana och skapa alternativ till den dominerande diskursen (*ibid.*). Inför en publik söker aktörer i sociala rörelser bryta de normativa strukturer som råder för att sedan kunna skapa alternativa möjligheter till att driva socialpolitiken samt det sociala dramas utveckling framåt (*ibid.*).

Samtidigt som #WhyIStayed nådde ut till en bred publik utmanade hashtagen den dominerande diskursen kring våld i nära relationer (*ibid.*:795). Clark menar att #WhyIStayed var retoriskt tilltalande och att publiken den först nådde kunde känna igen sig utifrån den skuld som tillagts offret i mediernas rapportering (*ibid.*). Underförstått kritiserade nätkampanjen massmedia för att tysta våldsutsatta samtidigt som användningen av hashtagen på Twitter blev mer konventionell, drev den därmed fler till att våga berätta om deras erfarenheter av våld i nära relationer (*ibid.*:796).

Med hjälp av hashtagen ifrågasattes den felaktiga bilden som syns från massmedia där offren beskyllts och istället belystes de våldsutsattas verklighetsbeskrivningar (*ibid.*). Clark menar att offren återtog makten över deras egna berättelser genom att i första person publicera narrativen via Twitter och hon utvecklar vidare att hashtag-feminism i sin helhet ger användarna möjlighet att ta kontroll över de sociokulturella berättelserna, identiteterna och subjektiva upplevelserna (*ibid.*:798). Clark menar att man efter #WhyIStayed kan se diskursiva förändringar med verkliga effekter på hur man ser på offer i nära relation

(*ibid.*:800). Detta menar Clark visar på det direkta förhållandet mellan online feministisk aktivism och det sociala livet som sker offline (*ibid.*).

Avslutningsvis menar Clark att hashtag-protester som #WhyIStayed har dominerat offline demonstrationer i USA och detta i sin tur har resulterat i mer intersektionella och öppna feministiska rörelser (*ibid.*:801). Hennes studie visar på att den växande hashtag-feminismen som bedrivs online kan leda till verklig sociopolitisk förändring. Det är för oss intressant att använda Clarks studie i vårt uppsatsarbete då vi avser att studera hur budskapen kommer till uttryck under #metoo på Twitter. Med hjälp av Clarks studie kan vi analysera hur det sociala dramat ter sig i budskapen under #metoo och om, eller på vilket sätt, dramaturgin haft betydelse för #metoo-kampanjens enorma genomslag. I ett ytterligare forskningssteg skulle man även kunna använda Clarks resultat för att studera om #metoo har möjlighet att på liknande sätt som hennes studie visar, skapa en samhällelig diskursiv förändring rörande mäns sexuella våld/trakasserier mot kvinnor.

2.3 Könspolitiska utmaningar och motstånd

I Gabriella Nilssons avhandling *Könsmakt eller häxjakt?* (2009) studerar hon antagonistiska föreställningar om mäns våld mot kvinnor som framförts av olika aktörer under åren 1975-2000. Avhandlingen delas upp i tre delar där Nilsson under separata avsnitt behandlar våldtäkt, incest och kvinnomisshandel. I denna uppsats kommer vi främst fokusera på avsnitten våldtäkt samt kvinnomisshandel.

Det var först på mitten av sjuttioalet som våldtäkt blev en kvinnofråga och detta i samband med att den så kallade *Sexualbrottsutredningen* lades fram (Nilsson, 2009:70-71). Sexualbrottsutredningen var en utredning som tillsattes för att ge lagförslag till den då rådande sexualbrottslagstiftningen. Sexualbrottsutredningen kom att få omfattande kritik av kvinnorörelsen då utredningen föreslog bland annat i viss mån sänkta straff för våldtäkt samt att kvinnors handlande före övergreppen såsom sexuella inviter, skulle tas i beaktning i bedömningen av våldtäktsmål (*ibid.*:62,71,74). En stor andel kvinnor slöt samman och protesterade mot Sexualbrottsutredningen och Nilsson menar att inbjudningarna till protesten som skickades ut till landets kvinnoorganisationer var tydligt retorisk. Uttryck som ”alla krafter” måste sluta samman användes i inbjudningarna och utredningen beskrevs även som ett hot (*ibid.*:75). Efter att kvinnor slutit upp och uppmärksammade protester ägt rum lyftes

frågan inom det politiska systemet och under vintern 1976-1977 beslutades det sedan att Sexualbrottsutredningen skulle rivas (*ibid.*:79-80).

Den vision om sexuell frihet som Sexualbrottsutredningen grundade sig på innebar också en problematisk syn på våldtäkt där bland annat kvinnans relation till förövaren samt hennes handlande före övergreppen skulle beaktas. När Sexualbrottsutredningen lades ned konstaterades och fastslogs det att på grund av dess kränkning ska inte kvinnors handlande före övergreppen samt hennes relation till förövaren beaktas vid bedömningen av sexualbrottsmål. Nilsson (2009:229-230) visar däremot genom Jeffner (1998), Andersson (2004) och Wennstam (2002 & 2004) att denna föreställning idag fortfarande existerar både bland individer och inom rättsväsendet.

I avhandlingen lyfter även Nilsson konflikten mellan kvinnors lojalitet och identifiering med varandra, kontra viljan att tillhöra den normativa massan och därav hänge sig åt männens vilja och försvar. Diskussionen som Nilsson för grundar sig i en splittringsprocess som uppstod inom kvinnojourrörelsen gällande mäns delaktighet i verksamheten. Många kvinnor ville bidra och hjälpa till i arbetet för misshandlade kvinnor men ville inte framstå som bland annat manshatare eller feminister och därmed också betraktas som avvikande (Nilsson, 2009:200).

Nilsson återger för Wahl m.fl. (2008) som menar att feminismen alltid måste vara balanserad, kontrollerad och oklanderlig för att kunna betraktas som legitim (Nilsson, 2009:200).

Författarna menar att människor har ett behov av identifikation, bekräftelse och belöning och detta behov tenderar kvinnor hellre söka från män än från andra kvinnor på grund av deras underordnade position och anpassning till den manliga normen (*ibid.*:201). Nilsson lyfter även in resonemang från Carin Holmberg (2003) som menar att när kvinnor bedriver frågor om deras rättigheter tillsammans med andra kvinnor uppfattas de som illojala mot män, vilket också upplevs som ett hot mot den rådande ordningen (*ibid.*:200). Däremot menar hon att detta hot inte behöver vara något för män att oroa sig över då kvinnor ändå tenderar att ta avstånd från varandra eftersom det inte anses helt accepterat att bedriva kvinnofrågor (*ibid.*).

Genom att hänvisa till ett kapitel i Bibeln visar Nilsson att tanken om att kvinnor falskt skulle anmäla män för våldtäkt sträcker sig långt tillbaka i tiden (*ibid.*:82). Vidare resonerar hon att dessa varaktiga föreställningar som funnits om att kvinnor falskt anklagar män, har rotat sig i människors medvetande och därmed betraktas de som objektiva sanningar. Nilsson hävdar att

det alltid förekommit starkt motstånd när könspolitiken utmanat samhället, vilket i sin tur också har verkat provocerande för män (*ibid.*:230). Män vill inte pekades ut som en grupp som utnyttjar sin överordnade position och efter att frågan kring mäns våld mot kvinnor lyftes var det inte bara kvinnor som pekades ut som offer, det innebar också att män som förövare pekades ut (*ibid.*). Förklaringen att alla män, oberoende av bakgrund eller härkomst, utövar eller har förmågan att utöva våld mot kvinnor på grund av deras överordning i samhället har provocerat och lett till motstånd (*ibid.*). Vidare utvecklar Nilsson förhållandet mellan utmaning och motstånd med hjälp av de bägge könsens respektive handlingsutrymme. Män har alltid tagit sig in i debatten gällande kvinnors utsatthet och rättigheter genom att belysa deras aspekt av problematiken och därmed har de inte tillåtit kvinnorna ha det utrymmet (*ibid.*:232). Nilsson menar att motståndet mot den könspolitiska utmaningen kan förstås som ett försvar av mäns handlingsfrihet (*ibid.*).

Utifrån den frågeställning vi har angående hur kritik och stöd formuleras under #metoo är det intressant för oss att använda Nilssons avhandling i vår uppsats. Då denna studie har en induktiv ansats började vi således med att först studera empirin och därefter valdes den tidigare forskningen ut utifrån de mönster vi funnit i det empiriska materialet. Vi har i det empiriska materialet bland annat sett ett motstånd från män att personligen vilja förknippas som en del av problemet i #metoo och med hjälp av Nilssons avhandling kan vi utveckla och analysera hur detta motstånd formuleras under #metoo.

För att visa på hur forskningsområdet ser ut med koppling till vår studie där vi studerar hur budskap och åsikter kommer till uttryck på Twitter har vi valt forskning som behandlar sociala rörelser på Twitter, berättelser om sexuellt våld och könspolitiska utmaningar. Den forskning vi valt ut till denna uppsats ger oss möjlighet att på ett tydligt sätt kunna argumentera för och dra återkopplingar till resultaten i vår analys.

3. Teoretiska utgångspunkter

Under detta avsnitt redovisar vi för de teorier vi använt oss av i vårt analysarbete, vilka består av Michel Foucaults maktperspektiv och Berit Ås teori om härskartekniker. Valet av teori har styrts av vårt empiriska material där Foucault och Ås teorier vuxit fram under kodningsprocessen vilka har visat sig vara relevanta teoretiska utgångspunkter för denna studie.

3.1 Maktbegreppet – Michel Foucault

Magnus Johansson (i Foucault 2002) som har översatt Michel Foucaults verk *Sexualitetens historia* skriver i förordet till boken att Foucaults teorier om makt har många dimensioner, men att Foucaults önskan var att läsaren skulle ha möjlighet att använda olika delar av teorin, utan att de nödvändigtvis var beroende av varandra (*ibid*:10). I denna uppsats har vi valt att fästa vikt vid den del av Foucaults maktbegrepp som beskriver makt som något dynamiskt och byggt underifrån med möjlighet till det han kallar motmakt. Detta är väsentliga delar av maktbegreppet som vi kan få användning av i vår analys. När vi studerat empirin har vi identifierat makt på olika nivåer och sfärer. Vi har sett i materialet att makt inte endast utövas av män som överordnad grupp mot de underordnade kvinnorna, utan vi har också sett hur makt utövas mellan olika grupper beroende på bland annat personers etnicitet och bakgrund.

Roddy Nilsson som skrivit *Foucault: en introduktion* redogör för Foucault som beskriver makt som något dynamiskt som endast existerar som en aktivitet. Exempelvis kan någon som har överläge vid ett tillfälle, hamna i underläge vid ett annat tillfälle. Således är makt inte något som är förbundet med suveränitet eller ”ägs” av någon eller några (Nilsson, 2008:83-86). Makt är ett sammansatt strategiskt tillstånd i ett specifikt samhälle och inte strukturer eller en förmåga som somliga blivit tilldelade. Makten är något som kommer underifrån, och förstås bäst genom att studera hur den byggs upp underifrån. Det finns ingen genomgående motsättning mellan de styrande och de underordnade, makten sprider sig inte uppifrån och ner i samhällets djupaste skikt, utan underifrån och upp (Foucault, 2002:104).

I alla sociala relationer ingår någon form av makt såsom inom det militära, på sjukhus, fängelser, på arbetsplatser samt i våra intima och sexuella relationer. Makt är också en aspekt i varje specifikt möte beroende av bland annat etnicitet, kön, ålder, utbildning, erfarenheter

och fysisk styrka. Det finns inte enligt Foucault några maktfria relationer och alla våra relationer påverkar våra handlingar. En maktrelation ska inte blandas ihop med någon som har total makt och dominans över en annan person. Detta då total makt över någon inte innebär en maktrelation utan endast består av dominans och förtryck. Att ingå i en maktrelation innebär således alltid att fler än en möjlighet står till förfogande på grund av att maktrelationen är just av relationell karaktär och därför finns det i varje relation chans och visst utrymme till motmakt och motstånd (Nilsson, 2008:92-93).

Dock innebär inte ett framgångsrikt motstånd att konflikten upphör och leder fram till någon form av befriat tillstånd. Maktens egen logik skapar alltid ett nytt motstånd. Nilsson (2008:96) ger den ryska revolutionen som ett exempel på det. Att folket skapade den ryska revolutionen och sedan störtade den ryska tsaren kan förstås som ett framgångsrikt motstånd. Dock upphörde inte maktkampen eftersom den efterföljande kommunismen skapade ett nytt folkligt motstånd. (*ibid*). Detta är exempel på hur de underordnade påverkade den överordnande makten och dess möjlighet att existera. Däremot när motståndet förändrat maktens uttryck och till synes övervunnit denna, uppstår makten i ny skepnad.

Nilsson (2008) beskriver att Foucault bland annat fått kritik för att ha försummat strukturella maktförhållanden, som bland annat kan visa sig i form av ekonomisk ojämlikhet. Dock menar Nilsson att det är viktigt att framhålla att Foucault inte nekade till förekomsten av strukturella maktförhållanden. Däremot menade han att makt alltid med fördel studeras och analyseras i sina lokala verkningar och att de strukturella förhållandena var beroende av maktrelationer på lokala lägre nivåer för att verka effektivt (*ibid*:94).

3.2 Härskartekniker – Berit Ås

I *Jämställt språk – en handbok i att skriva och tala jämställt* (2008) skriver författaren Karin Milles om den norska politikern och socialpsykologen Berit Ås som har utarbetat teorin om så kallade härskartekniker som kan användas i samtal. En privilegierad grupp kan använda sig av härskartekniker mot en utsatt person eller grupp för att behålla och utöka sin makt och status. Ås menar att män som grupp har mer makt än kvinnor och därför är det i första hand män som medvetet eller omedvetet kan använda sig av härskartekniker för att underordna och marginalisera kvinnor (Milles 2008:93). Genom att identifiera härskarteknikerna kan man finna mönster i kränkningarna som kan leda till diskussioner och identifiering bland utsatta,

samt bidra till en medvetenhet hos personer från privilegierade grupper eller i ledande ställning (*ibid.*). I empirin har vi funnit en del uttryck för maktbudskap och härskartekniker. Då vår studie också syftar till att undersöka både konkreta och underliggande budskap som kommuniceras på Twitter under #metoo, anser vi att teorin om härskartekniker kan bidra till vårt analysarbete.

Nedan redogör vi för tre av de fem härskarteknikerna som Ås utarbetat, tillsammans med exempel på hur de kan ta sig uttryck i samband med språk och språkbruk. Vi har valt att endast använda oss av härskarteknikerna *osynliggörande*, *förlöjligande* och *skuld och skambeläggande* då vi fann att dessa tekniker var framträdande i empirin. Ås teori behandlar beteenden i allmänhet, men då vår studie syftar till att undersöka kommunikationen kring #metoo på Twitter anser vi att endast exempel som behandlar språkbruk var relevant att redovisa.

3.2.1 Osynliggörande

När man osynliggör en person blir personen ignorerad, marginaliserad eller bortglömd. Exempelvis kan man i ett möte avbryta den person som pratar, eller visa att man inte lyssnar genom att bläddra i papper eller prata med någon annan. Osynliggörande kan också visa sig genom att man låter bli att ge gensvar när en person talar, medan man påtagligt ger respons till andra i gruppen som yttrar sig. I skolan kan en lärare osynliggöra flickorna genom att i klassrumsdiskussioner ge ordet oftare till pojkarna (Milles, 2008:95).

3.2.2 Förlöjligande

Att förlöjligen någon är att skämta på någon annans bekostnad genom att håna eller göra sig lustig över personen. En person kan exempelvis skämta om kulturella stereotyper eller säga andra nedsättande ord om en person. Ett annat exempel är att kalla en vuxen kvinna för ”lilla gumman” eller att kalla en grupp kvinnor som samtalar eller diskuterar för ”syjunta” (Milles, 2008:95-96).

3.2.3 Skuld och skambeläggande

Denna sorts härskarteknik är kopplad till förlöjligandet. Att skuld- och skambelägga en person innebär att få någon att känna att den gör fel samt en känsla av skuld och/eller skam utan att förstå varför. Exempelvis kan den som anmärker eller kritiserar felaktigheter få höra att den är gnällig eller den som frågar efter information får höra att den är obildad. Ett annat exempel på skuld- och skambeläggande kan vara att en person får höra att den får skylla sig själv när den hamnat i en situation där hen råkat illa ut (Milles, 2008:97).

Sammanfattningsvis kommer vi i denna studie med hjälp av Foucaults begrepp motmakt analysera kritik till kampanjen samt motstånd mellan olika grupper. Då vi sett tendenser av att grupper är över- och underordnande vid olika tillfällen kommer vi använda oss av Foucaults teori om makten som föränderlig för att analysera detta. Det stöd som framhålls till kampanjen kommer även att analyseras med hjälp av Foucaults begrepp motmakt samt den del av teorin som behandlar makten som något som kommer underifrån. Detta då stöd till kampanjen kan tolkas som motmakt vilket kommer underifrån för att kritisera den rådande normen. Vidare kommer vi att använda oss av Ås härskartekniker för att analysera hur bland annat retoriska verktyg används för att utöva och behålla makt.

4. Metod

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ metod med induktiv ansats för att besvara våra frågeställningar och syfte. Ahrne och Svensson (2011:14) menar att det är av vikt att forskning bedrivs med kvalitativa metoder för att vi ska kunna förstå samhället på ett djupare plan. Att ha en induktiv ansats när det kommer till vårt metodval innebär att forskaren analyserar texter förutsättningslöst (Lundman & Hällgren Graneheim, 2012:188). Texten tillåts tala fritt utan att forskaren med förutbestämda teoretiska utgångspunkter drar några slutsatser. Kvalitativ innehållsanalys är den metod vi använder oss av i uppsatsen och analysprocessen har inspirerats främst av Lundman och Hällgren Graneheims analysmodell då den på ett tydligt sätt visar hur analysprocessen kan gå till väga steg för steg.

4.1 Urval och empiri

I denna studie har vi gjort ett urval av 300 stycken twitterinlägg innehållande #metoo. För att kunna studera materialet på Twitter så forskningsetiskt som möjligt valde vi endast ut inlägg med tillräckligt mycket text för att kunna säga något om dess innehåll. Då vi intresserar oss för att studera det skrivna ordet valdes således inlägg vilka innehöll bilder, filmer och hänvisningar till internetlänkar bort. Datamaterialet är insamlat från *Twitter search* (se begreppsdefinitioner) som är en del av Twitters nätverk. För att avgränsa materialet har vi valt att endast analysera inlägg med #metoo skrivna på svenska under perioden 16 oktober till 14 november 2017. Den geografiska avgränsningen görs med anledning av studiens omfattning och tidsram, samtidigt som möjligheten att studera fenomenet endast ur en svensk kontext kan ge oss en tydligare bild av hur fenomenet formas och uppfattas av vårt närsamhälle. Valet av tidsperioden grundar sig i att #metoo-kampanjen var brinnande aktuell under dessa datum och det finns en stor mängd data att hämta till vår analys. För att se till att de inlägg som utgör uppsatsens empiri har en tidsmässig spridning valde vi att dela upp empirin i tre perioder. Period ett består av inlägg som publicerats de tio första dagarna från den 16 oktober och på samma sätt följer de två andra perioderna hela vägen fram till 14 november. Från respektive period har vi valt ut 100 stycken inlägg vilka utgör uppsatsens empiri och som sedan analyseras.

4.2 Kvalitativ innehållsanalys

Som metod har vi utgått från kvalitativ innehållsanalys i vilken vi analyserar inlägg som publicerats på Twitter med #metoo under perioden 16 oktober till 14 november 2017.

Kvalitativ innehållsanalys som vetenskaplig metod kan fungera som en form av textanalys där innehållet i texter tolkas genom systematisk kategorisering av teman och mönster (Lundman & Hällgren Graneheim, 2012:187; Boréus & Bergström, 2005:44).

Lundman och Hällgren Graneheim (2012:189) menar att en central del i den kvalitativa innehållsanalysen är att beskriva variationer genom att urskilja skillnader och likheter i textmaterialet. I texter återfinns både ett manifest innehåll och latent budskap som uttrycks på olika tolkningsnivåer av beskrivande och tolkande karaktär (*ibid.*). Det manifesta handlar om det uppenbara i texten, det synliga och explicita innehållet och det latent budskapet handlar om det underförstådda, implicita innehållet i en text, det som sägs mellan raderna (*ibid.*). Elo och Kyngäs (2007:109) skriver i deras forskningsartikel *The qualitative content analysis process* att det debatterats kring huruvida dolda betydelser i dokument verkligen kan analyseras då den typen av analys kräver att forskaren tolkar materialet. Däremot vill vi lyfta fram att just tolkning av material och dess betydelse kan vara av vikt. Inom kvalitativa forskningsmetoder fungerar tolkning som en central del och syftar till att vi ska nå en djupare förståelse kring olika fenomen i samhället (Ahrne & Svensson, 2011:14).

Lundman och Hällgren Graneheim (2012:199) skriver att kvalitativ innehållsanalys kan genomföras på olika abstraktions- och tolkningsnivåer och menar vidare att arbeta alltför nära textmaterialet kan riskera att helheten försvinner genom den noggranna och strikta kodningsprocessen. Att anta en mer tolkande ansats kan bidra till att sammanhang och mönster upptäcks lättare (*ibid.*). I vår uppsats avser vi att använda en mer tolkande ansats i den kvalitativa innehållsanalysen då vi avser studera just de övergripande mönster som skapas i den allmänna debatten. Det är för oss intressant att använda kvalitativ innehållsanalys som metod för att beskriva hur #metoo definieras på Twitter samt för att kunna identifiera hur stöd och kritik formuleras under hashtaggen.

4.3 Uppsatsens begränsningar

Författarna Lundman och Hällgren Graneheim (2012) lyfter fram kontextens betydelse vid användandet av kvalitativ innehållsanalys. De menar att vid tolkning av texter krävs det kunskap om deltagares bakgrund i form av bland annat kön, ålder och utbildning (*ibid.*:189). Vidare menar de att för att en korrekt analys ska kunna genomföras måste texten ses ur sin totala kontext och därav inte tas helt ur sitt sammanhang (*ibid.*). Eftersom vi valt att studera hur det allmänna samtalet förs kring #metoo och således inte är intresserade av att söka en djupare förståelse kring hur enskilda individer uttrycker sig i inlägg på Twitter anser vi därför att vi inte behöver ha kännedom om individernas bakgrund. Inläggen som vi analyserar är också inlägg som innehåller #metoo, detta för att i bästa mån kunna säkerställa att det som analyseras är taget ur rätt kontext.

4.4 Tillvägagångssätt

Elo och Kyngäs (2009:109) skriver att det inte finns någon bestämd mall för hur analysprocessen ska bedrivas men att processen utförs i tre faser; förberedelse, organisering och redovisning. Analysprocessen vid en induktiv innehållsanalys innefattar moment i form av öppen kodning, skapande av kategorier och teman (*ibid.*). Inför analysprocessen är det av vikt att forskaren gör sig förtrogen med sitt material för att få en bild av vilka texter som kan ge relevant information (Boréus & Bergström, 2005:48).

Lundman och Hällgren Graneheim (2012:190) menar att en analysprocess kan påbörjas med att identifiera meningsenheter och skriver att "[E]n *meningsenhet* är en meningsbärande del av texten.", vilken består av betydelsefulla utdrag från textinnehållet i form av bland annat meningar eller ord. Det andra steget i processen som författarna redogör för är *kondensering* av meningsenheter vilket innebär att meningsenheterna kortas ned för att göra analysen mer lätthanterlig (*ibid.*). Då vi analyserar inlägg på Twitter med maximalt 140 tecken väljer vi att inte använda kondensering i vår analysprocess, detta för att minimera risken att förlora viktigt innehåll. Efter att meningsenheter identifierats och eventuellt kondenserats skapas sedan koder som kort beskriver meningsenheternas innehåll (*ibid.*). De koder med liknande innehåll placeras därefter in i *kategorier* som relaterar till det studerade fenomenet (*ibid.*). Slutligen utläses det latent budskapet i kategorierna och utifrån dessa formuleras *teman*. Lundman och

Hällgren Graneheim (2012:191) beskriver att skapandet av teman är ett sätt att ”sammanbinda det underliggande eller latent budskapet i ett antal kategorier”.

När vi startade vår analysprocess började vi med att noga läsa igenom alla twitterinlägg vi hämtat in som empiri för att få en uppfattning om helheten. Vi namngav varje twitterinlägg med en siffra för att underlätta hanteringen av materialet. Därefter studerade vi alla meningsenheter och påbörjade kodningsprocessen genom att markera återkommande mönster och fraser som är relevanta för studiens syfte samt frågeställningar. Detta gjorde vi enskilt för att vi sedan skulle kunna jämföra resultaten med varandras och på så sätt säkerställa att vi inte missat väsentliga delar i materialet. Vi gick sedan igenom varje meningsenhet och gav de återkommande mönstren och fraserna som vi markerat olika kodnamn. Koderna slogs sedan ihop till kategorier som vidare utvecklade de särskilt framträdande teman som presenteras och analyseras under rubriken ”resultat och analys”. I bilagan framgår ett exempel på hur kodningsprocessen gått till väga.

4.5 Validitet och reliabilitet

En betydande del av forskningens kvalitet har sin grund i forskningens validitet. Validitet brukar delas in i *intern* och *extern* validitet. Den interna validiteten handlar om att vi empiriskt undersöker det som vi på den teoretiska nivån påstår att vi undersöker. Den interna validiteten är god om man mäter det man åsyftar att mäta och går att bedöma först när det empiriska arbetet är genomfört (Esaiasson et al. 2012:57). Extern validitet handlar om huruvida den konkreta studiens resultat kan generaliseras till liknande fall och till en större population. Många samhällsvetenskapliga studier har begränsade ambitioner angående att uttala sig generellt. Detta då exempelvis många samhällsvetare tenderar att välja fall att studera i sin närmiljö där det primära inte är att maximera möjligheterna att uttala sig allmängiltigt, utan istället att skapa en vid och djup förståelse för det specifika fenomenet (Esaiasson et al. 2012:154-155).

Något som också är viktigt för forskningens kvalitet är reliabiliteten. God reliabilitet innebär pålitlighet, och kan mätas genom att jämföra resultaten från två undersökningar som använder samma mätinstrument. Om undersökningarna kommer fram till samma eller liknande resultat visar studien god reliabilitet. Bristfällig reliabilitet beror främst på slump- och slarvfel under datainsamlingen och i databearbetningen (Esaiasson et al. 2012:64). Vi började med att

analysera empirin enskilt och därefter tillsammans för att minimera risken till skrivfel och för att få en tvåsidig tolkning av materialet. Genom att vara transparenta i redovisningen av denna studie har vi försökt visa på god pålitlighet genom att noggrant redogöra för samtliga skeenden i forskningsprocessen och tydligt referera till alla källor. För att visa på god intern validitet har vi definierat flertalet begrepp som är viktiga för studiens syfte. Studiens avgränsade syfte är återkommande redovisat genom hela arbetet för att visa på tydlighet och för att undvika betydelseglidningar och generaliseringar.

4.6 Förförståelse

Fejes och Thornberg (2009) skriver att vi alla har förutfattade meningar, övertygelser och fördomar vilket är något vi måste förhålla oss till under hela tolkningsprocessen. Då vår förförståelse kan vara både medveten och omedveten kan man tydliggöra förförståelsen genom att skriva ner sina erfarenheter av det fenomen som studeras. På så vis vet också läsaren vilka ingångsvärden som finns med, vilket ger både läsaren och forskaren större möjlighet att bli mer uppmärksamma på hur ingångsvärdena skulle kunna spela med i tolkningsprocessen (*ibid.*:71). Att ha erfarenhet och kännedom om den miljö man studerar kan vara en tillgång för tolkningen då det kan minska den kulturella distansen mellan forskaren och det studerade fenomenet. Utan någon kännedom kring fenomenet kan distansen mellan forskaren och fenomenet utgöra ett hinder för tolkningen (*ibid.*:72).

Vi som utför denna studie har engagerat oss i #metoo genom samtal och diskussioner med varandra samt med andra människor i vår omgivning. Vi har en positiv inställning till #metoo och är medvetna om att våra erfarenheter och åsikter är något som kan påverka vår tolkningsprocess. Med vår förförståelse i åtanke under hela studiens gång försöker vi vara så objektiva som möjligt i vår tolkningsprocess när vi analyserar inlägg som både visar stöd och framför kritik till #metoo.

4.7 Etiska överväganden

Sociala medier som forskningsfält har blivit ett omdebatterat ämne kring huruvida forskning på sociala medier är etiskt försvarbart eller inte. Det är tydligt att forskning som bedrivs på sociala medier ställs inför flera forskningsetiska dilemman. Nils Gustafsson (2015) redogör för bristen på forskningsetiska riktlinjer för forskning som bedrivs på internet. Han menar att

för forskning som utförs på internet återfinns inga konkreta regler för hur forskningsetiken ska beaktas och beskriver vidare att den svenska myndigheten Vetenskapsrådet använder sig av IT kommissionens ”God etik på nätet” från år 1998. Gustafsson (2015:545) menar att bristen på ett tydligt regelverk innebär att forskaren i stor utsträckning får lita på allmänna etiska forskningsprinciper (se Vetenskapsrådet, 2002) och sin egen förmåga att bedöma.

Gustafsson diskuterar vidare kring problematiken med hur personuppgifters känslighet ska betraktas när personer frivilligt valt att offentliggöra dem på internet (*ibid.*). En naturlig forskningsetiskfråga som väcks och som heller inte går att förbise, är om det är etiskt försvarbart att använda material publicerat från privatpersoner i syfte att bedriva forskning. Trots att Twitter är ett offentligt forum där allt som publiceras finns tillgängligt för alla finns det ändå en problematik kring att använda material hämtat från sociala medier. Detta dels då avsändarna inte fått kännedom om studien eller har informerat samtycke kring den. Gustafsson (2015:546) menar att för att bedriva forskning på internet krävs det av forskaren en stor dos personligt omdöme.

Vi har förståelse för de problem som finns med att studera inlägg från Twitter och vi kommer därför att anonymisera samtliga avsändare och således kommer inga användarnamn att återges i vår studie. Vi är medvetna om att inläggen går att hitta trots att vi inte publicerar användarnamnen, som en ytterligare åtgärd kommer vi därför inte heller skriva ut datumen då inläggen publicerades. Studien syftar också till att studera de mer övergripande uttrycken på Twitter kring #metoo. De inlägg som vi citerar i uppsatsen används som exempel för att illustrera hur flertalet twitteranvändare uttrycker sig och kommer således inte att användas i syfte att peka ut en enskild individ, utan till att representera massan.

5. Resultat och analys

Hur ser innehållet ut under #metoo på Twitter mellan 16 oktober och 14 november 2017?

Med utgångspunkt i studiens syfte som är att studera hur #metoo kom till uttryck på Twitter under hösten 2017, har vi med kvalitativ innehållsanalys kunnat urskilja fem återkommande och centrala teman. Dessa teman som vuxit fram under analysprocessen ger en övergripande bild av det empiriska materialet. Studiens teman är: *Kvinnor sluter upp*, *Skuld skam och rädsla*, *Mannen i #metoo*, *Dem är förövarna* och *Kritiska röster kring #metoo*

5.1 Kvinnor sluter upp

Det mest centrala tema som framkom bland twitterinläggen är temat vi valt att kalla *Kvinnor sluter upp*. Inlägg relaterade till detta tema var särskilt framträdande under den första perioden av #metoo och materialet består av inlägg som visar stöd till kvinnor och kampanjen. Under detta tema presenterar vi hur kvinnor sluter upp under #metoo. I analysen fokuserar vi på dramaturgins och retorikens betydelse för nätkampanjens genomslag, samt på det sätt som kvinnor lyfter mäns ansvar i frågan kring sexuellt våld och trakasserier i samhället.

5.1.1 Retorikens kraft

Flertalet inlägg framställer nätkampanjen som en revolution och som något som kommer förändra samhället. Nedanstående citat utgör endast ett fåtal exempel på hur människor uppmuntrar kvinnornas uppslutning i och med kampanjen:

Fyfan vad jag älskar kvinnor! Kvinnor som stöttar varann och vågar berätta för att göra skillnad. Äntligen händer något #metoo – oktober 2017

Flödet fortsätter fyllas. Så många utsatta, men ändå, mäktigt. Kvinnor står upp, enade, sätter ned foten, använder sin röst. #metoo #styrka – oktober 2017

Förutom dess stöd till kvinnor och #metoo-kampanjen som framgår i citaten går det att utläsa av formuleringarna en del retoriskt tilltalande och dramaturgiska element. I det första citatet som avslutas med ”Äntligen händer något” uttrycks en självklarhet i att något kommer att ske som inte tidigare skett. Då skribenten talar om kvinnor som vågar berätta för att göra skillnad

kan man anta att hen menar att det som kommer hända är någon typ av förändring. Även om det inte framgår vad det är skribenten tror kommer att hända framhålls det som något självklart och förgivettaget då det inte går att utläsa något tvivel.

Demirhan och Çakır-Demirhan (2014:308) menar att spridningen av budskap och åsikter på Twitter bidrar till hur vi ser på och förstår omvärlden. Den självklarhet som framhålls i detta inlägg kan därför påverka publikens uppfattning av nätkampanjens vikt och dignitet. Inlägg med liknande innehåll som detta citat återfinns i stor mängd på Twitter under #metoo, både nationellt och globalt. Detta kan därför innebära att uppfattningen hos läsaren förstärks kring att sexuellt våld och trakasserier mot kvinnor är ett omfattande socialt problem, då man som läsare konsumerar denna typ av budskap i en så stor utsträckning som under händelserna av #metoo.

I det första citatet framgår ett tydligt stöd till #metoo-kampanjen och således synliggörs det konkreta budskapet i texten. Däremot går det även att tolka vissa intressanta dolda innehåll i texten. Genom att skribenten beskriver hur hen älskar kvinnor som stöttar varandra och som vågar träda fram med sina berättelser avgränsas kärleken endast till de kvinnor som gör detta. Till följd av denna formulering förmedlas en idealbild av hur kvinnor bör vara mot varandra och bete sig, även om det inte skulle vara skribentens avsikt. Clark (2016:796) beskriver att desto mer socialt accepterad och etablerad nätkampanjen #WhyIStayed blev innebar att fler anslöt sig till den. Citeringen i inlägget kan framstå som ett sätt att vilja påverka kvinnor som ännu inte deltagit i nätkampanjen att göra detta, samtidigt reproduceras föreställningar av hur kvinnor ska agera genom formuleringar som dessa oavsett om de är avsiktliga eller inte. Att som kvinna producera föreställningar om hur kvinnor bör vara eller bete sig är något vi sett i flertalet inlägg. Till skillnad från det första citatet framgår det i följande inlägg en uttrycklig avsky mot kvinnor som inte stöttar andra:

Det finns en speciell plats i helvetet för kvinnor som utsätter utsatta medsystrar för nytt övergrepp när de skyddar och förminskar. #metoo - november 2017

På samma sätt som Nilsson (2009:75) menar att retoriska verktyg användes när kvinnor organiserade sig och skickade ut inbjudningar till landets kvinnoorganisationer med uttryck som ”alla krafter måste samlas” återfinns liknande kraftfulla uttryck och retoriska verktyg i det andra citatet. Detta genom att skribenten bland annat skriver att ”kvinnor står upp, enade,

sätter ned foten och använder sin röst”. Användningen av retoriska uttryck bidrar till att läsarens intresse fångas och frågan är om ämnet hade fått den uppmärksamhet det idag fått, utan de retoriska kraftuttryck som används i #metoo? Clark visar i sin studie att dramaturgiska effekter är av vikt för att en rörelse ska väcka intresse hos allmänheten. I #WhyIStayed och #metoo återfinns vissa likheter i hur inläggen, åtminstone till en början, formulerades. Båda nätkampanjerna innehåller personliga berättelser från kvinnor som blivit utsatta för våld eller trakasserier i olika former. Det är därför möjligt att dessa dramaturgiska effekter som Clark pekar på i #WhyIStayed även återfinns i #metoo vilket således kan ha bidragit till att kampanjen fått sådan genomslagskraft.

5.1.2 Mannen som ansvarig

Dessa två nedanstående citat liknar de tidigare redovisade inläggen där stöd till kampanjen formuleras, men med den skillnaden att man uttryckligen inkluderar män eller mannens roll i dem:

Detta är för mina systrar som inte har en röst; #metoo gånger tusen. Har blivit och blir så otroligt illa behandlad utav män. – oktober 2017

Män – det är ER tur. Vi berättar gång på gång, vi organiserar oss, vi kanske anmäler. Men det är NI som bär ansvaret. #MeToo – oktober 2017

Skribenten visar i det första inlägget sitt stöd för de kvinnor som inte har en röst, med andra ord inte till alla kvinnor. Genom uttrycket ”#metoo gånger tusen” förmedlas en bild av att det finns tusentals kvinnor som vill men inte har möjlighet, att agera i nätkampanjen. På så sätt lyfts även problematiken kring gruppen kvinnor som inte själva kan delta i kampanjen eller som syns i den. Detta kan bidra till att läsaren får insikt i att problemen är mer utbredda än befarat då man med skribentens inlägg indirekt får ta del av de tysta kvinnornas ”upprop”. Genom att skribenten beskriver hur hen blivit och fortfarande blir illa behandlad av män, lyfts även männens ansvarsroll in i debatten.

Mannens roll och ansvar kring sexuellt våld och trakasserier mot kvinnor framställs extra tydligt i det sista citatet genom hennes användning av versaler i tilltalet till män i form av ”ER” och ”NI”. Av citatet går att utläsa att oavsett hur kvinnor sluter samman och gör uppror krävs det ändå att män deltar i kampen och tar ansvar för att en förändring ska kunna ske.

Det är intressant att fundera kring vad resultatet skulle bli om det endast var kvinnor som tog ställning i frågan. Nilsson (2009:200) redogör för hur feminismen måste vara balanserad och kontrollerad för att kunna betraktas som legitim. Om inga män besvarade kvinnornas upprop och legitimerade frågan om mäns sexuella våld mot kvinnor, skulle det då kunna leda till en varaktig förändring?

Enligt Foucault är makten dynamisk och ägs inte av någon, det finns alltid möjlighet till motmakt (Nilsson, 2008:83-86). De citat vi redovisat under detta tema kan tolkas som ett agerande av Foucaults motmakt genom det sätt som individer sluter samman mot mäns sexuella våld mot kvinnor. Även om flera av inläggen inte direkt pekar ut män som skyldiga till de övergrepp som protesteras mot, kan detta ändå utläsas och förstås genom det sätt man talar om kvinnor som den utsatta gruppen samt det sätt som andra kvinnor lyfts fram på. Den tystnadskultur kring mäns övergrepp mot kvinnor som existerat och som nu, i och med #metoo-kampanjen, synliggjorts kan förstås med Foucaults sätt att beskriva maktens föränderlighet. Personer som är i överläge vid ett tillfälle kan hamna i underläge vid ett annat (Nilsson, 2008:83-86). Citaten som redovisats under detta tema kan tolkas som att kvinnor nu, åtminstone på Twitter, hamnat i överläge i och med deras tolkningsföreträde i frågan. Då #metoo syftar till att lyfta kvinnors upplevelser av sexuellt våld och trakasserier från män kan det antas att kvinnorna således äger frågan och i detta är överlägsen mannen. Foucault menar däremot att makten inte ägs av någon part utan är ständigt föränderlig (*ibid.*). Med andra ord kan vi därför inte säga att kvinnor nu tagit över makten, även om det skapats utrymme för kvinnor att få sina röster hörda genom deras tolkningsföreträde på Twitter.

I detta tema har vi redovisat inlägg som visar på hur kvinnor sluter upp i kampen mot sexuellt våld och trakasserier från män. Inläggens budskap framgår tydligt där skribenterna visar stöd till nätkampanjen och andra kvinnor. Vi har även lyckats identifiera dolda innehåll i citaten där vi diskuterar kring formuleringars betydelse och hur de kan reproducera föreställningar i samhället oavsett om de är avsiktligt menade eller inte.

5.2 Skam, skuld och rädsla

Detta tema är baserat på flertalet inlägg som uttrycker känslor av framförallt skam, skuld och rädsla i samband med att ha blivit utsatt för sexuellt våld eller trakasserier.

5.2.1 Den normaliserade rädslan

Edgren (2011) diskuterar i sin forskningsartikel om de rådande samhällsnormernas inverkan på berättelser av sexuellt våld. För att berättande om sexuellt våld ska vara möjligt och engagera omgivningen beror på hur samtiden vi lever i ser ut (*ibid.*:130-131). I artikeln återger Edgren bland annat för en kvinna som efter 50 år av tystnad till slut talade ut om de övergrepp hon utsatts för. Detta tack vare att hon fick tillgång till feministiska tolkningsperspektiv. Vi har studerat flertalet inlägg på Twitter som visar hur #metoo bidragit till att bryta tystnaden kring sexuellt våld och trakasserier med koppling till det Edgren beskriver. Nedan återger vi för ett inlägg som visar detta:

Rädd när jag går ensam på kvällen. Ser mig över axeln, ökar stegen. Tänker våldtäkt. Vi är många som är rädda. Nu har vi fått nog! #metoo – oktober 2017

I citatet framställs känslan av rädsla som en normaliserad företeelse. Skribenten återger i inlägget för sin egen rädsla och beskriver hur hen tänker på våldtäkt när hen går ensam på kvällen. I slutet av inlägget knyter skribenten ihop sin egen rädsla med många andras genom att skriva ”Vi är många som är rädda”. Detta ger intryck av att rädslan för att bli utsatt för våldtäkt finns hos många och inte bara den enskilda skribenten, vilket kan förstärka läsarens uppfattning om att sexuellt våld och trakasserier är ett utbrett problem. Rädslan beskrivs ha haft en naturlig del i vardagen då hen återger för den i vardagliga situationer såsom att gå ute på kvällen. I den avslutande meningen ”Nu har vi fått nog!” förmedlas däremot ett avståndstagande till rädslans fortsatta förekomst och dess normaliserade tillstånd i samhället. Med hjälp av Edgrens forskning kan man förstå #metoo-kampanjens genomslag som att ytterligare ett feministiskt tolkningsperspektiv tillgängliggjorts i samhället, vilket har bidragit till att kvinnor i större utsträckning än tidigare börjat berätta om sina upplevelser.

5.2.2 Den normaliserade skammen och skulden

Nedan redovisas ytterligare två inlägg där känslor av skam och skuld lyfts i samband med sexuellt våld och trakasserier:

För ingen bad om det, och det var aldrig vårt fel, men ändå är det vi som bär
skuld känslorna #MeToo – oktober 2017

Jag har blivit sexuellt trakasserad. Men det är inget jag pratar om, för jag skäms
#metoo – oktober 2017

I det första citatet beskrivs orättvisan kring att personer som utsatts för sexuellt våld och trakasserier är de som bär skuld. Det andra citatets innehåll beskriver känslor av skam som uppstår efter att skribenten själv blivit sexuellt trakasserad. Likt många andra inlägg vi studerat framgår det inte i citaten varför känslor av skuld och skam uppstår. Förklaringen till varför man som utsatt känner skuld och skam utelämnas och framställs som självklar och allmänt vedertagen, något som inte behövs nämnas då publiken förstår varför. Detta kan tyda på att det råder föreställningar i samhället om att personer som utsatts för sexuellt våld och trakasserier känner, eller bör känna, skuld och skam.

Skam och skuld känslor som uppstår hos personer som utsatts för sexuella trakasserier och liknande skulle kunna härledas och förstås genom Ås teori om den femte härskartekniken *skuld- och skambeläggande* som bland annat används i samband med sexuella trakasserier. Härskartekniken kan exempelvis utövas genom att ifrågasätta kvinnors klädval före ett övergrepp och därmed mena att de får skylla sig själva (Milles, 2008:97). Genom denna härskarteknik förskjuts fokus från förövarens handlingar till att det blir offrets fel att hen hamnade i en sådan situation.

Då vi endast tar del av informationen som framkommer i inläggen ovan kan vi inte veta om skribenterna själva råkat ut för härskartekniken *skuld- och skambeläggande* i samband med sexuella trakasserier eller övergrepp. Däremot utesluter det inte att dem påverkats av härskartekniken på ett indirekt plan. Exempelvis redogör Nilsson (2009:229-230) för i sin avhandling att kvinnors handlande före de utsatts för övergrepp fortfarande tenderar att tas i beaktning vid bland annat sexualbrottsmål, detta trots att man fastställt att det inte ska fungera på det viset. Föreställningarna om hur kvinnor bör bete sig före ett övergrepp, som Nilsson visar på fortfarande existerar, kan förstås som ett utövande av skuld- och skambeläggande. Detta kan i sin tur ha bidragit till att utsatta personer upplever dessa känslor. Med andra ord kan tidigare utövade härskartekniker som genom att ha etablerats i samhället påverka andra att inte vilja berätta om sina övergrepp, exempelvis för att minimera risken att inte bli betrodd eller liknande.

5.2.3 Det indirekta motståndet

De sista två inläggen under detta tema som redovisas nedan, beskriver skribenternas rädsla för att berätta om deras upplevelser av sexuellt våld/trakasserier:

Har mkt jag skulle vilja berätta angående #metoo – men vågar inte. Beundrar alla som berättar, men också er som inte gör det. Jag förstår <3 – oktober 2017

Jag vill egentligen skriva #metoo. Jag vill inte vara tyst längre. Jag är ju en av alla de kvinnor som blivit utsatta. Ändå vågar jag inte. – oktober 2017

Båda skribenterna uttrycker att de skulle vilja berätta om sina upplevelser under #metoo men att de inte vågar. I citaten utelämnas information på liknande sätt som vi tidigare visat på i andra inlägg, om varför dem inte vågar berätta om sina upplevelser. Att orsaken utelämnas kan återigen tolkas som att läsaren underförstått vet, eller borde veta, orsaken till att de inte vågar. Rädslan som framgår i citaten kan förstås utifrån ett maktperspektiv. Foucault menar att makt ingår i alla våra sociala relationer såsom intima och sexuella, där aspekter av kön samt fysisk styrka har betydelse för maktbalansen (Nilsson, 2008:92-93).

Rädslan över att berätta om sina upplevelser har varit återkommande i flertalet inlägg som vi studerat på Twitter, vilket kan stärka läsarens uppfattning om att det är ett utbrett problem då flera personer återger för fenomenet. Rädslan som återges för innebär inte endast att individernas känslor framhålls, utan visar även på att det är någon eller något de är rädda för. Att flera personer återger för detta kan även skapa en uppfattning av att det är ett utbrett problem med tecken på en ojämn maktbalans. Däremot visar inte inläggen endast på en ojämn maktbalans utan även det Foucault kallar för motmakt. Även om skribenterna inte redogör för vad de utsatts för eller kraftfullt uttrycker sitt motstånd till problemen, visar de ändå med sina offentligt publicerade inlägg stöd till kampanjen vilket också bidrar till ett synliggörande av hela problematiken. Att delta i kampanjen och visa stöd för den kan förstås som ett, om än indirekt, motstånd mot det sexuella våldet. Ju fler som ansluter sig till nätkampanjen desto mer utrymme får den i vårt samhälle.

Utöver förståelsen av makt i de sistnämnda citaten framstår även ytterligare intressanta aspekter som kan utläsas av formuleringarna. Trots skribenternas uttryck för rädsla visar de med handlingen att offentligt publicera inläggen sitt stöd för kampanjen. En förklaring till att de trots sin rädsla väljer att delta i nätkampanjen kan förstås genom det sociala grupptrycket som Clark redogör för i sin forskningsartikel där hon studerade nätkampanjen #WhyIStayed. Clark menar att desto mer antalet deltagare i #WhyIStayed ökade, bidrog till att fler valde att ansluta sig och publicera inlägg under hashtagen (Clark, 2016:796). Att antalet deltagare i #metoo ökade på grund av att fler deltog i kampanjen är inte några slutsatser som vi kan dra i denna studie, men som i ett ytterligare forskningssteg skulle det vara intressant att studera vilken betydelse det sociala grupptrycket haft för #metoo-kampanjens genomslag. Det är intressant att fråga sig vad icke-deltagande i kampanjen innebär, skulle det kunna tolkas som ett indirekt avståndstagande till den?

Citaten vi använt under detta tema visar en blandning av både underförstått och tydligt framfört stöd till #metoo-kampanjen. Vissa av inläggen visar stöd genom att uttryckligen beskriva detta medan andra inlägg visar stöd genom själva handlingen i sig att offentligt publicera inläggen. I detta tema har rädsla, skuld och skam identifierats som centrala känslor för personer som utsatts för sexuella övergrepp/trakasserier, känslor som dessutom blivit normaliserade i samhället.

5.3 Mannen i #metoo

Mäns delaktighet och roll i #metoo-kampanjen blev mer och mer framträdande efter att nätkampanjen pågått en tid då innehållet till en början mest präglats av kvinnors berättelser om deras upplevelser. I detta tema visar vi hur män framställs samt hur män inkluderar sig själva eller deltar i #metoo.

5.3.1 Inte alla män

Nedan redovisar vi för två inlägg som belyser aspekten av att alla män inte bör ses som ansvariga för de sexuella övergrepp och trakasserier det stora antalet kvinnor vittnat om under #metoo på Twitter.

Det är ju trots allt inte ALLA män vi pratar om, viktigt att komma ihåg att många tack och lov visar respekt och sunt förnuft. #metoo – oktober 2017

#MeToo Självklart. Vem har inte råkat ut för något sådant. MEN det är inte samma sak som att alla män är våldtäktsmän. – oktober 2017

Det som framställs som centralt av ovanstående inlägg är betoningen på att alla män inte är skyldiga, vilket tyder på att skribenterna har uppfattat att en diskussion om att alla män *är* skyldiga ägt rum. Den diskussion vi tolkar att skribenterna ovan tagit del av kan förstås genom bland annat de inlägg vi studerat där män som grupp pekas ut. Exempelvis redogjorde vi för ett sådant inlägg under temat *Kvinnor sluter upp* där skribenten inte talar till någon eller några specifika män, utan till alla män generellt. Givetvis är det viktigt att framhålla och förstå att alla män inte begår våldtäkt eller dylikt mot kvinnor, särskilt utifrån ett rättsperspektiv för att kunna upprätthålla ett rättssäkert samhälle. Däremot som Nilsson (2009:230) redogör för i sin avhandling har alla män på grund av deras överordnade position i samhället *potential* att begå övergrepp mot kvinnor. För att sexuellt våld och trakasserier ska kunna stoppas eller åtminstone förhindras kan det därför vara av vikt att tala om män som förövare i generella termer för att uppnå större effekt.

Kvinnor har i större utsträckning än män varit delaktiga i #metoo-kampanjen, detta då kampanjens syfte var att uppmärksamma just kvinnors utsatthet av sexuellt våld och trakasserier från män. Däremot kan vi inte säga med säkerhet att citaten ovan faktiskt är publicerade av kvinnor endast utifrån vetenskapen om att kvinnor i större utsträckning deltagit i nätkampanjen, inläggen kan lika gärna vara publicerade av män som försvarar sig själva och eller andra män. Att som oskyldig man vilja lyfta aspekten av att det finns goda män i samhället kan förstås som en naturlig reaktion, detta då man möjligen känner sig orättvist utpekad när diskussioner kring män som förövare i generella termer förs. En tolkning av det försvar av män som utläses i citaten kan också förstås utifrån Nilssons (2009:201) resonemang om hur könspolitiska utmaningar verkat provocerande för män. Hon menar att män har provocerats av att pekas ut som en grupp vilka utnyttjar sin överordnade position (*ibid.*).

Som vi tidigare nämnt råder det däremot osäkerhet kring om det är män eller kvinnor som publicerat inläggen. Trots att kvinnor till stor del denna gång under #metoo-debatten gått fria från skuld är det ändå inte osannolikt att det är kvinnor som skrivit inläggen till försvar för

män. Att kvinnor försvarar män är något som Nilsson lyfter i sin avhandling där hon återger för människans behov av bland annat bekräftelse. Nilsson (2009:201) beskriver att kvinnor tenderar att hellre söka bekräftelse från män än andra kvinnor, detta för att passa in i den manliga normen i samhället. Vidare kan kvinnors vilja att skydda män för att inte framstå som avvikande förstås genom Foucaults resonemang om avvikande kontra normalitet. I sexualitetens historia beskriver Foucault (2002:33-34) med exempel på sexualitet hur avvikande beteenden definieras utifrån den normala majoriteten. Att som kvinna ställa sig på männens "sida" och försvara dem kan således förstås som en väntad handling för att vilja passa in i den normativa massan.

5.3.2 Mäns reflektioner

Under denna rubrik redogör vi för inlägg som vi tolkar är publicerade av män där mannens roll i #metoo lyfts fram. Nedan redogör vi för två citat som utgör exempel på detta:

Jag hoppas att #metoo är ett lika stort wake up call för andra killar som det är för mig. – oktober 2017

Jag har ännu inte skrivit om #metoo i sociala medier. Men jag lovar att jag har tänkt massor, både på min egen roll och på män generellt. – november 2017

Kvinnor som publicerat inlägg om män och deras ansvar i #metoo har varit mer framträdande i materialet än inlägg där män som i detta fall själva reflekterar över sin roll. På det sätt som skribenterna reflekterar över sin egen och andra mäns roll går det att utläsa stöd till #metoo-kampanjen. Skribenterna visar inte någon kritisk hållning till kampanjen i sig eller kvinnor som deltagit i den, snarare går det att utläsa kritik mot män och deras handlingar/beteenden. Citaten ovan visar på att #metoo-kampanjen fungerat tankeväckande för skribenterna. I det första citatet beskrivs #metoo som ett "wake up call", vilket kan tolkas som att det funnits en omedvetenhet kring männens handlingar och beteenden. Denna omedvetenhet som skribenten redogör för kan förstås som att handlingar och beteenden normaliserats i samhället. Att skadliga beteenden normaliseras är även något Nilsson (2009) redogör för i sin avhandling utifrån Eva Lundgrens teori om våldets normaliseringsprocess. Våldets normaliseringsprocess handlar om mäns våld mot kvinnor i en parrelation där våldet accepterats och normaliserats. Det våld som kvinnor utsätts för av sina partners upplevs till en början som avvikande men

kommer sedan att accepteras mer och mer av kvinnorna (*ibid.*:181). Omedvetenheten kring oacceptabla handlingar och beteenden som citaten ovan återger för kan förstås som att de blivit normaliserade i samhället.

Trots omedvetenheten kring mäns handlingar och beteenden som återfinns i citaten visar skribenterna dock på att de nu börjat reflektera kring detta. Med hjälp av Edgrens resonemang om feministiska tolkningsperspektivs betydelse kan vi förstå hur den tidigare omedvetenheten förändras. Som tidigare nämnt återger Edgren (2011:122) för att personer som är en del av sammanhang som har tillgång till feministiska tolkningsperspektiv tenderar i större utsträckning se problemen med sexuellt våld och trakasserier som oacceptabelt. Med #metoo-kampanjens enorma genomslag kan man förstå det som att ytterligare feministiska tolkningsperspektiv tillgängliggjorts vilket lett till en ökad medvetenhet.

5.3.3 Män är också utsatta

Kvinnors berättelser om sexuellt våld och trakasserier har dominerat under #metoo på Twitter men vi har även sett ett behov av att lyfta mäns utsatthet. Nedan följer två inlägg som återger för mäns utsatthet för sexuellt våld och trakasserier:

Tänk om #metoo fick en motsvarighet vad gäller toleransen för våld och övergrepp på andra män. Finns tabun och slentrian att bryta där med. – oktober 2017

Jag är man och har flera gånger blivit sexuellt trakasserad av kvinnor. Var är DEN debatten? #metoo – oktober 2017

Det framkommer tydligt i citaten ovan att skribenterna vill visa på att mäns utsatthet också bör belysas och få utrymme. Det framgår inget konkret avståndstagande eller stöd till kampanjen i sig men som läsare kan man av formuleringarna tolka att en kritik förs mot att mäns utsatthet inte fått utrymme i debatten.

Man kan diskutera kring huruvida det är rätt forum för män att lyfta deras utsatthet då #metoo-kampanjens syfte var att låta kvinnorna berätta och lyfta sina upplevelser av sexuellt våld och trakasserier från män. Nilsson (2009:232) menar att män ständigt tagit sig in i debatten kring kvinnors rättigheter när könspolitiken utmanat samhället, detta för att männen

vill belysa deras aspekt av problematiken (*ibid.*). Kvinnorna har inte tillåtits ha utrymmet själva för sina frågor utan män har alltid krävt plats i debatten, vilket Nilsson beskriver som ett försvar av mäns handlingsfrihet. Att män nu vill belysa deras utsatthet av sexuellt våld och trakasserier från kvinnor under #metoo kan därför tolkas som ett försök att flytta fokus från kvinnors utsatthet. Foucault menar att makten är ständigt föränderlig och att personer som är i underläge vid ett tillfälle kan hamna i överläge vid ett annat (Nilsson, 2008:83-86). Eventuellt upplevs kvinnornas dominerade utrymme i debatten som ett hot mot männens maktövertag då kvinnor försetts med tolkningsföreträde i frågan, vilket i sin tur provocerat män.

5.4 *De* är förövarna

Detta tema har vi valt att kalla ”*De* är förövarna” då vi funnit flertalet inlägg där twitteranvändare pekar ut särskilda grupper som förövare i #metoo-kampanjen. Empirin som redovisas under detta tema tar delvis avstamp i Edgrens (2011) forskningsartikel, där hon redogör för hur demonisering av olika grupper i samband med sexuellt våld sker med syfte att skapa ett Vi och De. Detta tema var framträdande i mitten och under den sista periodens studerade tid. Gemensamt för alla dessa inlägg är att författarna skyller problemet med sexuella trakasserier och sexuellt våld på andra grupper och pekar ut ”De” som skyldiga, med ett underliggande budskap om att ”Vi” inte är orsaken till problemet.

5.4.1 Vänsterns mediemän

Nedan redovisas tre citat som handlar om hur skulden förläggs på den grupp som här kategoriseras som vänster- och mediemän:

Nu har ju #metoo visat att det huvudsakligen är vänstern inom media och kultur som är våldtäktsmän. – oktober 2017

Tack vare #metoo vet vi att majoriteten av ofredare och taffsare finns inom median och de presenterar sig själva som vänster feminister – november 2017

Om det kom något positivt av #MeToo i Sverige. Då är det bevisen på att vänstern och feminismen tycks full av sexdårar och förbrytare. – november 2017

Citaten ovan pekar ut och lägger skulden till problemet på mediemän som röstar vänster politiskt eller är uttalade feminister. Genom att tala om ”De” som förövare innebär uttalat att det finns ett ”Vi” som inte är skyldiga. Edgrens (2011) forskning om berättelser kring sexuellt våld framhåller diskurser kring ”Vi och De”, där en demonisering av förövare i förhållande till kvinnors sexuella utsatthet framställts av medier i hundratals år (*ibid.*:128). Detta är även något vi sett tendenser av i studiens empiri, exempelvis genom det sätt som feministiska vänstermän och mediemän beskrivs som ”tafsare”, ”sexdårar”, ”förbrytare” och ”våldtäktsmän”. Genom att de tillskrivs dessa nedsättande attribut framställs de som farliga och ondskefulla. Citaten som redovisas nedan visar på ytterligare missnöje mot dessa män, men istället för att demonisera dem genom beskrivningar som exempelvis tafsare eller sexualförbrytare framför skribenterna en annan form av kritik:

Nya sexavslöjanden #metoo från @svt visar än en gång att vänster-PK-män har dåligt omdöme. Knappast någon nyhet.

Nu jäklar ryker dom en efter en av vänsterns godhetsapostlar #metoo #komiker #ledarskribent #krönikör #programledare #artist

Att olika så kallade mediemän pekas ut som förövare och får skulden för det sexuella våldet kan också betraktas som ett exempel på motmakt från det ”vanliga” folket mot etablissemangen. Människor som arbetar inom mediabranschen har makt att påverka många människor genom deras sätt att vara och uttrycka sig, vilket förmedlas via deras mediala kanaler som tidningar och teve. Dessa uttryck konsumeras sedan av en stor del av befolkningen. Mediemän kan således betraktas som överordnade ”vanligt” folk på grund av deras offentliga inflytande. Att skribenterna uttrycker ord som ”godhetsapostlar” och ”PK-män” med dåligt omdöme vittnar både om en misstro och ett missnöje till den makt mediemännen har i offentligheten. Foucault menar att där det finns makt, finns alltid chans till motmakt (Nilsson, 2008:92-93). Skribenternas missnöje som återges i citaten kan därför betraktas som en typ av motmakt från de underordnade (det vanliga folket) mot de med makt i offentligheten.

5.4.2 Kultur, religion och etnicitet

Enligt Edgrens (2011) forskningsartikel har i synnerhet medier från västvärlden demoniserat förövare från medelhavet och mellanöstern liksom svarta förövare, genom att beskriva förövarna som omoderna, konservativa och påverkade av ett gemensamt kulturellt arv (*ibid.*:130). Nedan redovisas exempel på inlägg där förövarna återges som muslimer, invandrare, flyktingar samt människor med andra nationaliteter än svensk:

Alla jävla kräk som nu skriver under #MeToo. Var var ni när afghaner och somalier gruppvåldtagit svenska tjejer i decennier?

Varför kommer inga sliskiga muslimer på tal i detta uppropet när det kryllar av äckliga element? #metoo

I samtliga inlägg används kraftfulla och nedsättande uttryck vid beskrivningen av olika grupper som förövare. I det första citatet beskrivs grupperna afghaner och somalier som utförare av gruppvåldtäkter vilket visar på att skribenten ser fenomenet som typiskt för deras etniska identiteter. Beskrivningar av kulturella och etniska grupper som skyldiga visar på den demonisering som media skapat kring förövare, som Edgren återger i sin forskning. I det första och sista citatet framställs även övergrepp från just dessa grupper som omfattande genom uttrycken "[...] gruppvåldtagit svenska tjejer i **decennier**" och "[...] **kryllar** av äckliga element". Genom att beskriva att det skett i decennier framställs problemet som stort och att det skett i många år. Även ordet "kryllar" som används i det sista citatet förmedlar en bild av att det finns ett stort antal muslimska förövare.

Förlöjligande är enligt Ås teori en form av härskarteknik som kan användas mot en utsatt grupp för att behålla sin makt (Milles, 2008:95-96). Personen som utför tekniken kan håna den utsatta genom att exempelvis skämta om kulturella stereotyper eller uttrycka nedsättande ord (*ibid.*). Att beskriva gruppen muslimer med det nedsättande ordet "sliskiga" kan förstås genom ett utövande av härskartekniken förlöjligande. Då skribenten beskriver muslimer som grupp som sliskiga, kan man tolka skribentens uttalande som att hen upplever att sliskigheten är något stereotypiskt för hela den muslimska gruppen. Nedan följer ytterligare ett inlägg som innehåller ett *vi* och *dem*-perspektiv där dem framställs som icke-svenska:

Att kalla en kvinna för ”smuts” i ett offentligt samtal anser jag inte vara en svensk värdering. Sådant är roten till stenkastning, respektlöshet och även sexuella övergrepp. #svpol #metoo – november 2017

Även detta citat visar hur skribenten stereotypiserar *dem* genom att uttrycka vad som är en svensk värdering. Genom att skribenten beskriver att benämningen av kvinnor som ”smuts” inte är en svensk värdering, innebär det således en outtalad uppfattning om att det är en osvensk värdering. Istället för att tala om goda värderingar eller liknande, väljer skribenten att benämna det som svenska värderingar vilket då kan uppfattas som exkluderande mot personer som inte identifierar sig som svenskar eller med svenskhet. När skribenten sedan utvecklar sitt resonemang om icke-svenska värderingar med exempel på stenkastning, respektlöshet och sexuella övergrepp kan det tolkas som att dessa beteenden är stereotypiska för personer utan svenska värderingar. Enligt Foucault är etnicitet en aspekt som kan påverka maktbalansen i ett möte (Nilsson, 2008:92-93). Inläggen är exempel på hur makt kan utövas med hjälp av etnicitet som verktyg av majoritetsbefolkningen i ett samhälle mot personer som befinner sig i minoritet. Därmed kan etniciteten bestämma huruvida en individ är underordnad eller överordnad i vissa situationer.

Enligt Foucault är makten ett strategiskt tillstånd och ägs inte av någon, vilket också betyder att någon som är i överläge vid ett tillfälle kan vara i underläge vid ett annat (Nilsson 2008:83-86). De inlägg vi redovisat i detta tema visar på att olika grupper kan vara i underläge vid olika tillfällen. Flera av skribenterna använder sig av skuldbeläggande mot personer med annan kulturell eller etnisk bakgrund än svensk när de framför kritik mot kampanjen. Att skribenterna pekar ut vissa grupper som förövare, vilka redan befinner sig i minoritet i samhället kan tolkas som ett maktutövande. Möjligen upplever skribenterna deras maktövertag som hotat i och med den kritik som framförts mot alla män oberoende av härkomst eller bakgrund under #metoo. Utöver utpekandet av vissa grupper skuldbeläggs även bland annat vänster- och mediemän vilka vanligtvis i och med deras positioner har stort inflytande och makt i samhället. Den kritik som framförs på Twitter kan förstås som att de mäktiga mediemännen nu under #metoo hamnat i underläge.

I citaten går det inte att utläsa någon positiv inställning eller stöd till #metoo-kampanjen. Det framgår heller ingen diskussion kring att kvinnor nu ska få upprättelse eller att själva problemen med sexuellt våld och trakasserier måste få ett slut. Det positiva som framhålls i

inläggen består snarare av att personer som betraktas som politiskt korrekta, feminister, röstar vänster eller är mediemän har hängts ut offentligt för att ha begått sexuella övergrepp och trakasserier mot kvinnor.

I detta tema har vi använt oss av inlägg som belyser mannens roll i #metoo. Inläggen som redovisats under rubriken *Mäns reflektioner* är den del där vi tydligt sett ett stöd till nätkampanjen. Det har varit svårare att tyda ett uppenbart stöd till kampanjen i inläggen under rubrikerna *Inte alla män* och *Män är också utsatta*, där en mer kritisk hållning till kampanjen går att utläsa.

5.5 Kritiska röster om #metoo

I detta tema behandlas kritiska röster om #metoo-kampanjen, där kritiken mot nätkampanjen framhålls på olika sätt. Bland annat menar flertalet skribenter att kampanjen gått för långt eller att den är överdriven. I andra inlägg framställs kritik mot kampanjen genom att skribenterna kritiserar feminister som grupp samt feminism överlag. Nedan redovisas citat med underliggande budskap med ironi kring #metoo-kampanjen:

Jag blev klappad i rumpan av en 20 år äldre kvinna på nyårskvällen 2000. [Bubu]
Får jag nu också... Nej, jag trodde väl det. #MeToo – oktober 2017

Hej mitt på kvällen! Jag bet i en pepparkaksgumma blir man då anmäld till #metoo?
– oktober 2017

I det första citatet redogör skribenten för hur hen blivit klappad på rumpan av en kvinna för sjutton år sedan och på grund av det efterföljande uttrycket ”Bubu” kan inlägget tolkas som ironiskt. Det andra citatets innehåll visar också på en uppenbar ironi från skribentens sida. I Ås teori om härskartekniker är förlöjligande en härskarteknik som används av en privilegierad grupp för att behålla makten (Milles, 2008:93). Ås menar att män som grupp är överordnande kvinnor som grupp och därför är det främst män som använder sig av härskartekniker för att marginalisera kvinnor (*ibid.*). Citaten ovan utgör exempel på hur härskartekniken förlöjligande används, detta genom att skribenterna hånar kampanjen med ett budskap om att kampanjen gått för långt.

Följande inlägg vi redogör för visar på kritik mot kampanjen genom att bortförklara mäns beteende:

Att män blir attraherade av kvinnor och söker kontakt är fullkomligt normalt #metoo
– november 2017

I citatet uttrycker skribenten sitt missnöje till kampanjen genom att förklara att det är fullkomligt normalt att män attraheras av kvinnor och att de därför söker kontakt. De vittnesmål vi tagit del av under #metoo handlar om sexuellt våld, sexuella trakasserier och maktutövning i förhållande till kön. Inga av de vittnesmål vi studerat har således handlat om ömsesidig attraktion mellan könen. Ås härskarteknik om *osynliggörande* handlar om hur en person eller grupp blir marginaliserad, ignorerad eller bortglömd (Milles, 2008:95). Citatet ovan kan tolkas som ett utövande av härskartekniken osynliggörande då en ignorans kring de övergrepp som tusentals kvinnor vittnat om går att utläsa. I och med att skribenten talar om mäns attraktion till kvinnor förminskas kvinnors upplevelser av sexuellt våld och trakasserier.

5.5.1 Bittra feminister

I samband med metoo-kampanjen fann vi även kritiska röster mot feminism och feminister, vilket citaten nedan visar på:

#metoo kan lätt bli det manshatande drev radikalfeministerna vill skapa! – oktober 2017

Denna hasthaggen #MeToo är bara för bittra feminister och manshatare som vill att fler ska bli manshatare – oktober 2017

Börjar undra om #metoo är en feministisk konspiration, liknar mer och mer masshysteri! – oktober 2017

I dessa citat framgår ett avstånd mot feminister genom att bland annat kalla dem för ”manshatare” och ”bittra”. Enligt Nilsson (2009) har det alltid förekommit starkt motstånd när könspolitiken utmanat samhället, vilket i synnerhet varit provocerande för män (*ibid.*:230). Nilsson förklarar att mäns motstånd mot könspolitiska utmaningar bland annat beror på en rädsla för att förlora sitt överlägsna handlingsutrymme (*ibid.*:232). Det motstånd till

kampanjen som går att utläsa i citaten kan förstås genom det Nilsson redogör för angående mäns rädsla över att förlora sin handlingsfrihet och därmed sitt maktövertag. Rädslan i citaten kan förstås som att feminister nu skulle få mer handlingsfrihet vilket således skulle påverka skribenternas handlingsfrihet.

Utöver rädslan att förlora sin handlingsfrihet kan innehållen i citaten även förstås som en form av maktutövning med härskartekniken förlöjligande som Ås (i Milles 2008) redogör för. En individ eller grupp kan använda härskartekniker genom att förlöjliga, skämta och stereotypisera en grupp för att behålla sin status och makt (*ibid.*:95-96). Genom det sätt skribenterna kallar kampanjen för ”masshysteri” och feminister som grupp för ”manshatare” eller ”radikalfeminister”, kan det således tolkas som ett utövande av härskartekniken förlöjligande. Forskning från Nilsson (2009:200) visar att kvinnor varit rädda för att bli kallade manshatare och feminister om de engagerat sig i kvinnofrågor. Skribenternas utövande av förlöjligande genom att använda begrepp som kvinnor är rädda för att bli förknippade med, kan således ha en avskräckande effekt för att fler kvinnor ska delta under #metoo. Med Ås teori och Nilssons resonemang kan man förstå härskartekniken som produktiv för att behålla makten.

5.5.2 Folkdomstolar

I materialet har vi även funnit inlägg som kritiserar hur #metoo-kampanjen utförs, kritik lyfts således inte mot kampanjens syfte eller synliggörandet av problematiken. Inläggen som redovisas nedan visar på en kritisk hållning till att individer som ännu inte är dömda av rättsväsendet hängs ut i offentligheten:

#metoo är så otroligt viktigt! Men döm inte anklagade för fort. Man är inte skyldig innan man blir fälld, väldigt viktig princip! - oktober 2017

#metoo kan nog vara den bästa nätkampanjen någonsin, men samtidigt ger den en besk eftersmak av den offentliga folkdomstolen som drevar. – oktober 2017

Förlåt men känner en djup ambivalens inför #MeToo. Offentliga domstolar i sociala medier, nej. Synliggörande av mäns brott mot kvinnor, ja. – oktober 2017

Personligen tycker jag att #metoo påminner om medeltidens häxprocesser. ”Until proven guilty” FFS! #svpol – oktober 2017

Skribenterna till inläggen är kritiska till den uthängning av framförallt anklagade män som skett på bland annat sociala medier vilka ännu inte genomgått en rättsprocess eller blivit dömda. Uthängningarna på sociala medier kan förstås genom Foucaults teori om motmakt och att makten kommer underifrån. Foucault (2002:104) menar att makten kommer underifrån och sprider sig upp. För att makten ska existera krävs det att de underordnade accepterar maktförhållandet och ger makten till de överordnade (*ibid.*:104). Som vi tidigare redogjort för menar Foucault också att det i varje maktrelation finns chans till motmakt (Nilsson, 2008:92-93). En utav de offentliga kvinnor som hängde ut en offentlig medieman, vilket bidrog till att #metoo-rörelsen kom igång på allvar i Sverige, argumenterar i följande citat varför offentliggörandet på sociala medier är av vikt:

Rättssäkerhet sa du? Du menar det var och varannan kvinna och flicka saknar i sin vardag dygnet runt? – oktober 2017

Män som hatar kvinnor. En naturlig uppföljare: kvinnor som outar män som hatar kvinnor. – oktober 2017

I citaten går det att utläsa ett missnöje hos skribenten då hon riktar kritik mot den rättssäkerhet som inte garanteras kvinnor samt det sätt som hon talar om offentliggörande av anklagade män som en naturlig fortsättning. Offentliggörandet av anklagade män framställs i inläggen som offrets enda utväg till upprättelse då rättsväsendet misslyckats med det. Inläggen framställer att ett behov finns av att offentliggöra förövare då rättsväsendet inte fungerar eller tar sitt ansvar. Dessa offentliga uthängningar som pågått i sociala medier skulle kunna förstås som att makten kommer underifrån, som ett motstånd mot det misslyckade rättsväsendet. Det svenska rättsväsendet har som uppgift att skipa rättvisa och samhällets rättsväsen har makt att ta avgörande beslut som lämnar människor djupt påverkade. Individer som upplever att rättssäkerhet för kvinnor inte garanteras och därav använder sig av sociala medier för att hänga ut anklagade offentligt kan förstås som ett motstånd som kommer underifrån, det Foucault kallar för motmakt.

Citaten vi analyserat under detta tema har dels visat på ett tydligt motstånd till kampanjen genom bland annat förlöjligande av den. Utöver detta har vi analyserat kritik som inte är riktat

mot kampanjen i sig utan snarare mot tillvägagångssättet i form av de uthängningar som pågått av ännu inte dömda individer.

6. Avslutande diskussion

I denna avslutande diskussion avser vi att problematisera och sammanfatta resultaten från vår analys. Vi vill understryka att de resultat vi fått fram i denna studie är påverkade av studiens teoretiska utgångspunkter, med andra ord är vi medvetna om att detta endast är ett sätt att skildra verkligheten på. Analysen av empirin har framförallt visat hur makt tar sig uttryck bland olika grupper i samhället, på många olika sätt och på flera nivåer. Vidare kommer vi i nedanföljande del av diskussionen visa hur syfte och frågeställningar besvaras utifrån studiens analyserade resultat.

6.1 Hur formuleras stöd respektive kritik till #metoo på Twitter?

Analysen av studiens resultat har framhållit flera typer av stöd och kritik till #metoo-kampanjen, med andra ord har inte kritiken och stödet som framställts endast varit av samma slag.

Inlägg som visade på hur kvinnor tillsammans slöt upp i kampen mot sexuellt våld/trakasserier och visade stöd till både kampanjen i sig samt andra kvinnor, var dominerande under den första perioden som studerades.

I inlägg där skribenterna endast framförde budskap om vilka grupper av män som är skyldiga, istället för att problematiken kring det sexuella våldet behandlades, framkom uttryck av både stöd och kritik. Bland annat framförde flertalet skribenter kritik mot kampanjen då de upplevde att endast vita män anklagats under #metoo och menade vidare att de egentliga förövarna är personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund än svensk. Däremot har vi också sett att flertalet skribenter är positiva till nätkampanjen vilka, som likt ovan nämnda grupp, publicerat inlägg som endast spekulerar kring vilka som är förövare och inte lyfter problematiken kring själva fenomenet sexuellt våld/trakasserier. Dessa skribenter som visade en mer positiv inställning till kampanjen handlade om att gruppen vänster- och mediemän blivit uthängda under #metoo. Denna positiva anda som uppvisas kan däremot förstås som en skadeglädje över att just den gruppen män blivit uthängda och anklagade, snarare än ett stöd för kampanjen och dess syfte att bekämpa sexuellt våld och trakasserier eller de utsatta kvinnorna.

En annan typ av kritik som riktades mot kampanjen var kopplat till skribenternas motstånd till feminism, kampanjen anklagades bland annat för att vara en feministisk konspiration som vill skapa manshat. Det motstånd mot feminism och feminister som framgick i inläggen analyserade vi med hjälp av Nilssons forskning om mannens rädsla att förlora sitt handlingsutrymme. Vår uppfattning är att #metoo-rörelsen bidragit till att feminism och jämställdhetsfrågor blivit mer självklara frågor att diskutera, både bland etablerad media samt i vår omgivning. Däremot ser vi exempelvis genom inlägg på Twitter att det fortfarande finns ett motstånd till feminism. Det har varit mycket intressant att studera hur åsikter och budskap formulerats i inläggen då vi upplever att vi med Twitter fått en insyn i vad ”det vanliga folket” har för uppfattning om nätkampanjen och frågorna som diskuteras. Om vi istället valt att analysera hur #metoo framställs i etablerad media finns det en risk att vi inte kommit åt den ”vanliga” befolkningens uppfattningar och åsikter.

Vi fann även kritik som riktades till den del av kampanjen som innebar ett offentliggörande av påstådda förövare. Inläggen som kritiserade dessa uthängningar analyserades med hjälp av Foucaults begrepp motmakt. I flera inlägg jämfördes #metoo-kampanjen med bland annat medeltidens folkdomstolar och häxprocesser. Skribenterna uttryckte ett missnöje över att kampanjen kommit att handla om att hänga ut anklagade individer istället för att lyfta problematiken kring sexuellt våld och trakasserier som kvinnor utsätts för. Vi menar däremot att det finns en väsentlig skillnad mellan #metoo och häxprocesserna på medeltiden. Detta bland annat då uthängningarna under #metoo kommer ifrån offren, de som kan betraktas som underordnade. Det finns olika förklaringar till varför häxjakterna på medeltiden fram till 1600-talet blev så utbredd i det svenska samhället. Däremot utfärdades domarna av de med makt i samhället, av staten samt präster och de som föll offer för häxprocesserna var framförallt kvinnor i patriarkalt samhälle (Ankarloo, 2007). Således kan man tolka att häxprocesserna inte var en revolution från de underordnande, vilket #metoo-rörelsen kan betraktas som. Uthängningarna under #metoo kan därför förstås genom Foucaults begrepp motmakt som att makten kommer underifrån.

Den kritik som framförts på Twitter mot de offentliga uthängningarna är dock något som vi också ser som problematiskt. De offentliga uthängningar som skett på bland annat sociala medier kan leda till förödande konsekvenser både för individer och deras anhöriga, men även för rättssäkerheten i vårt samhälle. Samtidigt är det av vikt att lyfta frågan kring varför dessa

uthängningar sker. Möjligen speglar dessa uthängningar vi sett under #metoo ett stort missnöje med rättsväsendet vilket således även kan ses som en uppmaning till att rättsväsendet måste utvecklas och förbättras.

Arbetet med empirin visade att budskap med samma typ av innehåll dominerade under olika perioder mellan 16 oktober och 14 november 2017. Till en början framfördes mestadels budskap som fokuserade på kvinnors berättelser av deras upplevelser samt problematiken i sig kring sexuellt våld och trakasserier mot kvinnor. Senare under vår studerade period upplevde vi att diskussionen tog en ny skepnad där mycket fokus hamnade på vilka som bör hållas ansvariga samt en kritik mot #metoo-kampanjens tillvägagångssätt. Med andra ord blev vittnesmål från offer mer och mer sällsynt i Twitter-flödet då samtalet istället ersattes med diskussioner om vilka som är skyldiga till problemet, hur kampanjen bör föras och till hur problemet ska lösas.

6.2 Vilka andra konkreta respektive underliggande budskap återfinns under #metoo på Twitter?

Syftet med #metoo-kampanjen har ursprungligen varit att bryta tystnaden kring kvinnors utsatthet gällande sexuella övergrepp och trakasserier samt att visa på problemets omfattning. Dahlerup (2006:96) menar att sociala rörelsevågor kan komma att påverka samhällets värderingar och normer.

Ahrne & Svensson (2011:14) menar att det är av vikt att tolka de dolda eller sekundära budskapen i en text för att på ett djupare plan förstå ett fenomen. I vår analys har vi, förutom att människor visar på stöd eller motstånd till kampanjen genom inläggen, även kunnat se andra framträdande budskap, både konkreta och latent. Bland annat har vi sett ett flertal inlägg som stödjer kampanjen i sig, men som har kompletterats med en mening om ”inte alla män”. Nilsson (2009:200) redogör för Holmberg (2003) som menar att det kan uppfattas som ett hot mot den rådande ordningen att kvinnor sluter samman och kämpar för sina rättigheter. Detta skulle kunna innebära att ambivalensen mellan att stötta kampanjen, samtidigt som man som kvinna backar männen, tar sig uttryck med anledning av rädsla för att utmana hierarkin i samhället. Dessutom återger Nilsson (2009:201) för att kvinnors behov av bekräftelse och identifikation i högre grad eftersöks hos männen än hos andra kvinnor. Att i de olika

twitterinläggen då stötta upp männen skulle kunna vara en konsekvens av dessa behov, snarare än en reell kamp för männens oskuld. Vidare skulle detta kunna kopplas till det som Nilsson (2009:200) skriver om att legitim feminism endast kan uppstå om denne är balanserad, oklanderlig och kontrollerad. Med detta menar vi att en alltför kritisk och kraftfull kvinnokamp inte skulle uppfattas som legitim av den resterande publiken.

Ytterligare ett budskap vi anser är av vikt att lyfta fram är att kvinnor inte bara har accepterat en tystnad kring utsattheten, utan även hur ansvar, skuld och skam har ålagts dem själva. I analysen har vi identifierat att skuld, skam och rädsla varit normaliserade känslor hos personer utsatta för sexuellt våld eller trakasserier. Flertalet inlägg visar däremot på att den normaliserade rädslan, skulden och skammen hos de utsatta inte nu längre kommer accepteras, således har ett motstånd mot dessa normaliserade känslor framförts.

Flertalet inlägg har visat att #metoo-kampanjen skapat hopp om förändring. Den förändring som många nu hoppas på talar dels för det intryck #metoo-kampanjen gjort i samhället och behovet av att en förändring måste ske. Däremot har inte förändringen som talas om endast framställts som önskvärd. De delade känslorna kring huruvida förändringen är önskvärd eller inte kan förstås som en kamp om maktövertag. De personer som haft en mer kritisk inställning till nätkampanjen har varit den grupp som inte förespråkade den kommande förändringen, snarare har den potentiella förändringen upplevts hotande för gruppen. Om själva övergreppen sedan kommer att minska efter #metoo kan vi inte dra några slutsatser om, men på grund av den kraftiga uppslutning vi sett kan vi åtminstone anta att det tvingar fram några former av samhällliga åtgärder. Bland annat har regeringen i spåren av #metoo lagt fram ett lagförslag om en samtyckeslag vilken är tänkt träda i kraft sommaren 2018 (Regeringen, 2017).

Att endast tala om och framhålla #metoo-kampanjen som oproblematiserad i alla avseenden vore däremot felaktigt. Problemen med #metoo-kampanjen går eller bör inte förnekas eller förbises. Nätkampanjen går bland annat inte att betraktas som en fullt inkluderande kampanj. I materialet har vi sett både konkreta och underliggande uttryck för hur kvinnor medvetet och omedvetet skapar och reproducerar föreställningar om hur en kvinna bör vara och bete sig. Kvinnor som försvarar andra män har under kampanjens gång kritiserats och framställts som illojala mot kvinnor, således har en föreställning om att alla kvinnor bör vara på samma sida och vara av samma åsikt i frågan skapats. Dessa föreställningar har även framförts av män

genom bland annat förlöjligande av kampanjen och övergreppen i sig. Vi menar att vi sett tendenser av att det gemensamma ställningstagandet mot sexuellt våld och trakasserier gått förlorat då kampanjen i viss mån istället kommit att handla om att välja parti för antingen kvinnor eller män.

Ytterligare sätt där kampanjens syfte att synliggöra problematiken gått något förlorat är i de inlägg som lyfter upp och pekar ut särskilda grupper som förövare eller ansvariga. Särskilt framträdande var utpekandet av grupper med annan etnisk eller kulturell bakgrund. Att vissa grupper pekas ut som ansvariga för de tusentals övergrepp kvinnor vittnat om är problematiskt. Spridning av missvisande och felaktig information är dels oerhört kränkande för de grupper som blir utpekade och dessutom är det svårt att se hur problemen ska kunna bekämpas om endast några grupper pekas ut som ansvariga.

Arbetet med denna uppsats har gett oss en inblick i hur verklighetsuppfattningen kring fenomenet #metoo konstrueras i samhället. #metoo-kampanjen har visat att en protest trots, eller kanske tack vare (?), att den skett online kan påverka och lämna stora avtryck i ett samhälle. Siffror som vi hänvisade till i problemformuleringen visar på att sexuellt våld och trakasserier är ett utbrett samhällsproblem och där kvinnor är särskilt utsatta. Som socialarbetare är det av stor betydelse att kunna bemöta personer som utsatts för sexuellt våld och trakasserier på ett respektfullt sätt. Det är således av vikt att socialarbetare ständigt utvecklar sin kompetens inom området för att på så sätt även kunna bedriva ett arbete som främjar individens sociala situation och utveckling.

6.2.1 Förslag till vidare forskning

#metoo-kampanjen som startades hösten 2017 är i dags dato fortfarande ett högaktuellt ämne i Sverige. Nätkampanjen har kommit att utvecklas i flera led där bland annat rättsväsendets roll och könsstrukturer i samhället diskuteras. Mäns sexuella våld och trakasserier mot kvinnor har visat sig vara ett komplext område där lösningar till problemen diskuteras flitigt såväl inom massmedia, näringslivet och på riksdagsnivå. Vi anser därför att vidare forskning kring nätkampanjens effekter, studerade i ett något senare skede än vad denna studie gjort, är ett relevant område att studera. Denna studie har genom de hundratals analyserade inläggen från Twitter gett en överblick av hur kampanjen uttrycks på Twitter, men det finns många mer djupgående aspekter av kampanjen som vi inte studerat med anledning av studiens

begränsningar. Slutligen vill vi föreslå mer djupgående studier kring #metoo i form av exempelvis intervjuer med manliga och kvinnliga respondenter. Detta för att exempelvis studera strukturer, sexism och maktförhållanden mellan män och kvinnor med koppling till deras tankar om #metoo. Vår förhoppning är att denna studie och #metoo-kampanjen som kommit att liknas vid en revolution, ska inspirera till vidare forskning om detta viktiga och aktuella ämne.

Referenslista

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). "Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen" i Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. s. 10-17. 1., uppl. Malmö: Liber

Ankarloo, Bengt (2007). *Satans raseri: en sannfärdig berättelse om det stora häxoväsendet i Sverige och omgivande länder*. Stockholm: Ordfront

Boréus, Kristina & Bergström, Göran (2005). "Innehållsanalys" i Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. s. 43-86. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

BRÅ (2016). *Nationella trygghetsundersökningen 2016: om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Länk: http://www.bra.se/download/18.37179ae158196cb172d6047/1483969937948/2017_1_Nationella_trygghetsundersokningen_2016.pdf [Hämtad: 2017-10-23]

Clark, Rosemary (2016). "Hope in a hashtag": the discursive activism of #WhyIStayed. *Feminist Media Studies*, 16:5, s.: 788-804

Dahlerup, Drude (2006). "Kontinuitet och vågor i den feministiska rörelsen - en utmaning för teorin om sociala rörelser" i Wettergren Åsa & Jamison Andrew (red.) *Sociala rörelser, politik och kultur*. s.85-108. Studentlitteratur.

Demirhan, Kamil & Çakır-Demirhan, Derya (2015). Gender and politics: Patriarchal discourse on social media. *Public Relations Review*, 2015, Vol. 41 (2), s.:308:310

Edgren, Monika (2011). Berättelser om sexuellt våld i feministisk forskning. *Tidskrift för genusvetenskap*, 2011:4, s.: 115-134

Elo, Satu & Kyngäs, Helvi (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 2008, vol.62 (1), s.:107-115

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Foucault, Michel (2002). *Sexualitetens historia. Bd 1, Viljan att veta*. [Ny utg.] Göteborg: Daidalos

Gjørup, Dorthe. Citat hämtat från ett privat brev från Dorthe Gjørup till Elin Appel i Dahlerup, Drude (2006). "Kontinuitet och vågor i den feministiska rörelsen- en utmaning för teorin om sociala rörelser" i Wettergren, Åsa & Jamison Andrew (red.) *Sociala rörelser, politik och kultur*. s.85-108. Studentlitteratur.

Gustafsson, Nils (2015). "Big data, small data och etik i internetforskningen: utmaningar för samhällsvetenskapen." i Andersson, Gunnar & Jerneck, Magnus (red.). *Samhällsvetenskapliga fakulteten i Lund - en vital 50-åring*. s. 540-547. Lund: Samhällsvetenskapliga fakulteten, Lunds universitet

IIS (2017). *Svenskarna och internet 2017 – Undersökning om svenskarnas internetvanor*. Stockholm: Internetstiftelsen i Sverige (IIS). Länk: https://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_internet_2017.pdf [Hämtad: 2017-12-27].

Johansson, Magnus (2002). "Förord". I Foucault, Michel *Sexualitetens historia. Bd 1, Viljan att veta*. [Ny utg.] (red). Göteborg: Daidalos

Lundman, Berit & Hällgren Graneheim, Ulla (2012). "Kvalitativ innehållsanalys" i Granskär, Monica & Höglund-Nielsen, Birgitta (red.) *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. s.187-201. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Milles, Karin (2008). *Jämställt språk: en handbok i att skriva och tala jämställt*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Motion 2006/07: Ju341. *Sexualiserat våld*. Länk:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/sexualiserat-vald_GU02Ju341

[Hämtad 2017-11-21].

Nationalencyklopedin, *Twitter*. Länk: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/twitter>

[Hämtad: 2017-11-16].

Nilsson, Gabriella (2009). *Könsmakt eller häxjakt?: antagonistiska föreställningar om mäns våld mot kvinnor*. Diss. Lund: Lunds universitet

Nilsson, Roddy (2008). *Foucault: en introduktion*. Malmö: Égalité

Oxford Dictionaries (2016). *Oxfords living dictionaries*. Länk:

<https://en.oxforddictionaries.com/> [Hämtad: 2017-10-29].

Regeringen (2017). *En ny Sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet*. Länk:

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/12/en-ny-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa-frivillighet/> [Hämtad: 2017-12-28]

SFS 2008:567. Diskrimineringslagen

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Bilaga

Kodningsschema:

Meningsenhet	Kod	Kategori	Tema
Jag har blivit sexuellt trakasserad. Men det är inget jag pratar om, för jag skäms #metoo	Skäms för att ha blivit utsatt för sexuella trakasserier	Skam	Skam, skuld och rädsla
Män – det är ER tur. Vi berättar gång på gång, vi organiserar oss, vi kanske anmäler. Men det är NI som bär ansvaret. #MeToo	Kvinnor organiserar sig. Det är männens tur att ta ansvar	Kvinnor håller män ansvariga	Kvinnor sluter upp
Tack vare #metoo vet vi att majoriteten av ofredare och taffsare finns inom median och de presenterar sig själva som vänster och feminister.	Majoriteten ofredare finns inom media och röstar vänster och är feminister	Vänsterns mediemän	<i>Dem</i> är förövarna
Det är ju trots allt inte ALLA män vi pratar om, viktigt att komma ihåg att många tack och lov visar respekt och sunt förnuft. #metoo	Inte alla män är förövare	Inte alla män	Mannen i #metoo
Denna hasthaggen #MeToo är bara för bittra feminister och manshatare som vill att fler ska bli manshatare	#metoo är till för bittra feminister och manshatare	Bittra feminister	Kritiska röster kring #metoo